

Buhari ve Müslim Sahihlerinden Hacc hadisleri

Toplayıp hazırlayan
Şeyh doktor. Abdu'lMuhsin Muhammed el'Kasım
Mescidi nebevinin imam ve hatibi

**Hadisleri kendi dilinizde dinlemek için bu
kodu tarayın**

Haccın konumu ve farz olması

1- İbn-i Ömer (r.a.)'den rivayetle "Rasulullah (s.a.s.) buyurdu ki: "İslam beş şey üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in (s.a.s.) onun kulu ve elçisi olduğuna şehadet etmek, (müslimin rivayetinde Allah'ı birlemek) namaz kılmak, zekat vermek, hacca gitmek ve Ramazan ayında oruç tutmak." [Muttefekun aleyh]

2- Ebû Hureyre (r.a.)'den rivayetle: "Nebi (s.a.s.)'e en faziletli amellerin hangisi olduğu soruldu. Buyurdu ki: "Allah'a ve Resulüne iman etmek." "Sonra ne?" diye soruldu. Buyurdu: "Allah yolunda cihad etmek." "Sonra ne?" diye tekrar soruldu. Buyurdu: "Kabul olunmuş bir hac." [Muttefekun aleyh]

3- Ebû Hureyre (r.a.)'den rivayetle: "Rasulullah (s.a.s.) bize bir hutbe verdi ve şöyle buyurdu: "Ey insanlar! Allah size haccı farz kıldı, hacc ediniz." Bir adam, "her sene mi, ya Rasulallah?" diye sordu. Rasulullah (s.a.s.) sustu. Adam bunu üç defa tekrarlayınca, Rasulullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Evet deseydim vacip olurdu ve buna gücünüz yetmezdi." [Müslim]

4- Ömer bin Hattab (r.a.) şöyle dedi: "Bir gün biz

Rasulullah (s.a.s.)'in yanında otururken, bembeyaz elbiseli, simsiyah saçlı bir adam geldi. Üzerinde yolculuk eseri görünmüyordu. Bizden hiçbiride onu tanıımıyordu. Adam gelip Rasulullah (s.a.s.)'in yanına oturdu, dizlerini onun dizlerine yasladı ve ellerini onun baldırlarına koydu." "Ey Muhammed!" dedi. "Bana İslam hakkında bilgi ver." Rasulullah (s.a.s.) buyurdu ki: "İslam, Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in (s.a.s.) onun elçisi olduğuna şehadet etmen, namaz kılman, zekat vermek, Ramazan ayında oruç tutman ve gücün yeterse hacca gitmendir." Adam, "Doğru söyledin" dedi. Biz onun bu şekilde sorup tasdik etmesine hayret ettik." [Müslim]

5- Amr bin As (r.a.) şöyle dedi: "Allah kalbime İslam'ı yerleştirdince Rasulullah (s.a.s.)'e geldim ve "Sağ elini uzat da sana beyat edeyim" dedim. Rasulullah (s.a.s.) sağ elini uzattı, ben de elimi uzattım fakat geri çektim. Rasulullah (s.a.s.), "Ne oldu sana ey Amr?" diye sordu. Ben de, "Şart koşmak istedim" dedim. "Ne gibi bir şart?" diye sordu. "Günahlarımın bağışlanması" dedim. Rasulullah (s.a.s.), "İslam'ın geçmiştekileri yok ettiğini, hicretin geçmiştekileri yok ettiğini ve haccın da geçmiştekileri yok ettiğini bilmiyor musun?" buyurdu. [Müslim]

Kadınların Haccı

6- Aişe (r.a.) şöyle dedi: "Ya Rasulallah! Biz de sizinle birlikte gazveye çıkıp savaşmayacak mıyız?" diye sordum. Rasulallah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "sizin için en güzel ve en faziletli cihad, kabul olunmuş bir hacdır." (Başka bir rivayette sizin cihadınız hacdır.) [Buhari]

Çocukların Haccı

7- Abdullah bin Abbas (r.a.)'den rivayetle: "Rasulullah (s.a.s.) Ru'ha'da bir kabileyle karşılaştı. "Siz kimsiniz?" diye sordu. "Müslümanlarız" dediler. Rasulallah (s.a.s.)e "sen kimsin?" diye sordular. "Allah'ın Rasulü" dedi. Bir kadın çocuğunu Rasulallah'a (s.a.s.) uzatarak "Bu çocuğun da haccı var mı?" diye sordu. Rasulallah (s.a.s.) "Evet, sanada ecir vardır " buyurdu." [Müslim]

Kadının Erkek Adına Hacc yapması

8- Abdullah bin Abbas (r.a.) şöyle dedi: "Fadl bin Abbas Rasulallah'ın (s.a.s.) arkasına binmişti. Has'em kabilesinden bir kadın fetva sormak için yanlarına geldi. Fadl kadına baktı, kadın da ona baktı. Rasulallah (s.a.s.) Fadl'ın yüzünü diğer tarafa çevirdi. Kadın, "Ya

Rasulallah! Allah'ın kullarına farz kıldığı hac vazifesi, yaşlı ve bineğe binmeye güçsüz babamı buldu. Onun yerine ben hac edebilir miyim?" diye sordu. Rasulallah sav "Evet" buyurdu." Bu veda haccında gerçekleşti [Muttefekun aleyh]

Has'em: "Yemen'de bir kabiledir."

Ölen Kişi Adına Hac ve Adak

9- Abdullah bin Abbas (r.a.)'den rivayetle: "Bir kadın Rasulallah'ın (s.a.s.) yanına geldi ve şöyle dedi: "Annem hac adadı fakat hac yapamadan öldü. Onun yerine ben hac edebilir miyim?" Rasulallah (s.a.s.) "Evet, onun yerine hac et. Annenin üzerinde bir borç olsaydı onu öder miydin?" diye sordu. Kadın "Evet" dedi. Rasulallah (s.a.s.) "Öyleyse Allah'ın hakkını da öde. Allah'ın hakkı ödenmeye daha layıktır" buyurdu." [Buhari]

Hac ve Umrenin Fazileti

10- Ebû Hureyre (r.a.)': Rasulallah (s.a.s.)'in şöyle buyurduğunu işittim: "Kim Allah için hacceder de (Müslimin bir rivayetinde "Kim bu Beyti ziyaret eder de") kötü söz söylemez ve günaha girmezse, annesinin onu doğurduğu günkü gibi tertemiz bir şekilde döner." [Muttefekun aleyh]

11- Ebû Hureyre (r.a.)'den rivayetle Rasulullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Bir umre, bir sonraki umreye kadar aradaki günahları keffâret eder. Kabul olunmuş bir haccın ise karşılığı cennetten başka bir şey değildir." [Muttefekun aleyh]

12- Abdullah bin Abbas (r.a.) şöyle dedi Nebi (s.a.s.) Ümmü Sinan adındaki bir Ensâri kadına "Seni bizimle birlikte hacca gelmekten alıkoyan nedir?" diye sordu. Kadın, "Eşim Fulân'ın iki devesi vardı. Kendisi ve oğlu bir deveyle hacca gitti, diğer deveyle ise kölemiz su taşıyor" dedi. Rasulullah (s.a.s.) "Ramazan ayındaki umre bir hac sevabıdır -ya da benimle birlikte bir hacc sevabıdır -" buyurdu. [Muttefekun aleyh]

Hacc için hazırlık yapmak

13- Abdullah bin Abbas (r.a.) şöyle dedi: Yemen halkı hacca giderken hazırlık yapmazlardı ve "Biz tevekkül edenleriz" derlerdi. Mekke'ye vardıklarında ise insanlardan dilenirlerdi. Bunun üzerine Allah Teala şu ayeti indirdi: "hazırlık yapın, çünkü en hayırlı hazırlık takvadır." [Buhari]

Hac Aylarında Umre Yapmanın Caiz Olması

14- İbni Abbas (r.a.)' şöyle dedi: Eskiden insanlar

hac aylarında umre yapmayı yeryüzündeki en büyük günahlardan biri olarak görürler ve Muharrem ayını Safer ayı gibi sayarlardı. "Devenin sırtındaki Yaranın iyileştiği, ayak izlerinin silindiği ve Safer ayı sona erdiğinde umre yapmak, umre yapan kişiye helal olur" derlerdi. Rasulullah (s.a.s.) ve ashabı, hac niyetiyle ihrama girerek Dördüncü Günün sabahı Mekke'ye vardılar. Rasulullah (sav) onlara umre yapmayı emretti. Bu durum onlara çok ağır geldi ve "Ya Rasulallah! Hangisi helaldir?" diye sordular. Rasulullah (s.a.s.) "Bütün aylar helaldir" buyurdu. [Muttefekun aleyh]

Nebi (s.a.s.) Kaç Hac ve Umre yapmıştır?

15- Zeyd bin Erkam (r.a.) şöyle demiştir: Rasulullah (s.a.s.) on dokuz gazveye çıkmış ve hicret ettikten sonra bir defa hac yapmıştır. oda Veda Haccıdır. [Muttefekun aleyh]

16- Enes bin Malik (r.a.) şöyle demiştir: Rasulullah'ın (s.a.s.) dört umresi vardır. Hacc ile birlikte yaptığının dışında hepsi Zilkâde ayında yapılmıştır.

Hudeybiye Umresi (Zilkâde)

Bir sonraki yıl Zilkâde ayında yapılan umre.

Huneyn ganimetlerini dağıttığı Ce'rane'de yapılan

umre (Zilkâde)

Haccı ile birlikte yaptığı umre. [Muttefekun aleyh]

Hudeybiye: Mekke'nin kuzeybatısında, Mekke'ye 20 km uzaklıktadır.

Ce'rane: Mekke'nin kuzeydoğusunda Taif yönünde, Mekke'ye 20 km uzaklıktadır.

Zilhicce Ayının İlk On Gününde Yapılan İşlerin Fazileti

17- Abdullah bin Abbas (r.a.)'dan rivayetle Nebi'in (s.a.s.) şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: "Bu (Zilhicce) ayında yapılan amelden daha faziletli bir amel yoktur?" "Cihad da mı?" diye sordular. "Cihad da" buyurdu. "Ancak bir kimse canını ve malını ortaya koyup da hiçbir şeyle geri dönmezse (cihad daha faziletlidir) buyurdu." [Buhari]

Kadının Hac ve Başka Seyahatlere mahremi ile gitmesi

18- Ebû Hureyre (r.a.)'dan rivayetle Rasulullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah'a ve ahiret gününe iman eden bir kadın için bir günlük ve bir gecelik bir mesafeyi seyahat etmesi helal değildir. -Müslimin bir

rivayetinde "bir gecelik mesafeyi aşarak"

Başka bir rivayette ise "bir günlük mesafeyi aşarak"-
Ancak yanında bir mahremi olduğu müddetçe."
[Muttefekum aleyh]

19- Abdullah bin Abbas (r.a.) şöyle demiştir: Nebi'yi (s.a.s.) hutbede şöyle buyururken işittim: "Bir erkek, yanında mahremi olmadıkça bir kadınla yalnız kalmamalıdır. Bir kadın da yanında mahremi olmadıkça seyahat etmemelidir.

Bunun üzerine bir adam kalktı ve "Ya Rasulallah! Karım hacca gitmek istiyor. Ben de falanca gazveye yazıldım" dedi. Rasulullah (s.a.s.) "Sen de karınla birlikte hacca git" buyurdu. [Muttefekun aleyh]

Hac ve Başka Seyahatlere Çıkarken Söylenecek Dualar

20- Abdullah bin Ömer (r.a.) şöyle dedi: Rasulullah (s.a.s.) bir seyahate çıkacağı zaman devesine bindiğinde üç kere tekbir getirir ve şöyle dua ederdi:

Subhanellezî sehhara lenâ hazâ ve mâ künnâ lehû mukrinîn.
Ve innâ ilâ Rabbinâ le münkali-bûn."

"Allahumme inna neséluke fi seferina hezâ elbirra ve-ttakva,
ve min'elameli ma terdâ Allahümme hevvin Aleyna seferana hezâ
ve'tvi Anna bu'deh'

Allahümme ente'ssahibu fi'sseferi ve'lhalifetu fi'lehlî.

Allahümme innî eu'zu bike min va'sai'sseferi ve keabati'lmanzari, ve sûi'lmunkakebi”

"Bunu bizim hizmetimize veren Allah her türlü kusur ve noksanlıktan uzaktır. Yoksa bizim buna gücümüz yetmezdi. Şüphesiz biz, bu nimetlerden sorulmak üzere Rabbimize döneceğiz!

Allahım! Biz, bu yolculuğumuzda senden iyilik ve takvâ, bir de hoşnut olacağın amellere muvaffak kılmanı dileriz. Allahım! Bu yolculuğumuzu kolay kıl ve uzağı yakın et! Ey Allahım! Seferde yardımcım, geride kalan çoluk çocuğumun koruyucusu sensin. Allahım! Yolculuğun zorluklarından, üzücü şeylerle karşılaşmaktan ve dönüşte malımızda, çoluk çocuğumuzda kötü haller görmekten sana sığınırım.”

Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- yolculuktan döndüğünde de aynı sözleri söyler ve şu cümleleri ilâve ederdi:

Âyibûn, tâibûn, âbidûn lirabbina hâmidûn

“Biz yolculuktan dönen, tevbe eden, kulluk yapan ve Rabbimize hamd eden kişileriz.”[Müslim]

21- Abdullah İbn Sercis (ra)’den rivayet edildiğine göre Rasûlullah (sas) yolculuğa çıkarken şu duayı

okurdu:

“Allahümme innî eu’zu bike min va’sai’sseferi ve keabati’lmunkalebi, ve’lhavri ba’delkevri ve da’veti’lmazlûmi ve sûi’lmanzari fi’lehlî ve’lmâlî”

Allah’ım! Yolculuğun güçlüklerinden, üzücü manzaralarla karşılaşmaktan, iyiyken kötü olmaktan, mazlumun bedduasından ve dönüşte mal ve çoluk çocuğu kötü hallerde bulmaktan sana sığınırım. [Müslim]

Hac ve Umrenin Mikatları

22- Abdullah bin Abbas (r.a.) şöyle dedi: Rasulullah (s.a.s.) Medineliler için Zi'l-Huleyfe'yi, Şamlılar için Cuhfe'yi, Necdîler için Karn-ul-Menazil'i, Yemenîler için Yelemlem'i mikat olarak belirledi.

Ve dediki "Bu mikatlar onlar için ve onların dışından hacca ve umreye niyet edip oralara gelen herkes içindir.

Bunun dışında olanlar ise bulundukları yerden başlarlar. Mekkeliler ise Mekke'den başlarlar.". [Muttefekun aleyh]

Zil-Huleyfe: Mescid-i Nebevi'nin güneybatısında, 14 km uzaklıktadır. Günümüzde Ebyar-ı Ali olarak bilinir.

Cuhfe: Rabiğ'in güneydoğusunda, 22 km

uzaklıktadır.

Karn-ul-Manazil: Taif'in kuzeyinde, 45 km uzaklıktadır. Günümüzde Seylulkebir olarak bilinir.

Yelemlem: Mekke'nin güneybatısında, 90 km uzaklıktadır.

23- Abdullah bin Ömer'den (r.a.) şöyle rivayet edilmiştir: "Bu iki vilayet (Basra ve Küfe) fethedildiğinde Mekkeliler Ömer'e (r.a.) gelerek şöyle dediler: 'Ya Emirü'l-Mü'minin! Rasulullah (s.a.s.) Necdliler için Karn'ı mikat olarak belirlemiştir. Bu mikat yolumuzdan çok uzak. Umre yapmak istediğimizde Karn'a gitmek bizim için zor olacaktır.'

Ömer (r.a.) 'Yolunuzun üstünde buna denk bir yer arayın' dedi ve onlara Zat-ı İrk'i mikat olarak belirledi." [Buhari]

Zat-ı İrk: Taif'in kuzeyinde, 100 km uzaklıktadır.

24- Ebu Zübeyr'den rivayetle: O, Cabir bin Abdullah'a(r.a.) ihramdan çıkma yeri hakkında soru sorulduğunu duydu - zannediyorum ki Cabir bunu Rasulullah'a (s.a.s.) isnat etti ve şöyle dedi- "İraklıların ihramdan çıkma yeri Zat-ı İrk'tir" dediğini işittim. [Müslim]

Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) Namaz Kıldığı Yerler

25- Abdullah bin Ömer (r.a.) şöyle dedi: Rasulullah (s.a.s.) Zil-Huleyfe'de bulunan Batha'da devesini çöktürüp namaz kıldı. [Muttefekun aleyh]

Batha: akan sel ile birlikte küçük çakılların toplandığı yer.

26- Abdullah bin Ömer'den (r.a.) rivayetle şöyle demiştir:

Rasulullah'ın (s.a.s.) Kabe'ye dönük olarak, uzun kayanın önünde bulunan iki kayanın arasında bulunan mescidin karşısında namaz kılardı.

Rasulullah'ın (s.a.s.) namazgahı, o mescidden aşağıda, siyah tepededir. Kabe'ye dönük iki kayanın arasından on arşın kadar bir mesafe bırakarak uzun kayaya dönerdi. [Muttefekun aleyh]

On arşın: 4,6 metre

27- Nafi'den rivayetle, Abdullah bin Ömer (r.a.) Nafiye Rasulullah'ın (s.a.s.) umre yaparken Zil-Huleyfe'de bulunan Semüre ağacının altında, Zil-Huleyfe mescidinin bulunduğu yerde konaklardı Bir seferden hacdan veya umreden dönerken bu yolda bir

vadiye iner , vadi tabanından çıktıktan sonra doğu vadisinin kenarındaki vadide'da konaklar ve sabah oluncaya kadar orada kalırdı, Hicar mescidinin ve mescidin bulunduğu tepede değil; Orada Abdullah'ın namaz kıldığı bir çukurluk vardır ve bu çukurlukta kum tepeleri vardır, Rasulullah (s.a.s.) da orada namaz kılardı. [Buhari]

28- Abdullah bin Ömer'den (r.a.) rivayetle şöyle demiştir: Rasulullah (s.a.s.) Mekke'ye giderken Mescid-i Şecere'de, dönerken ise Zı'l-Huleyfe'de vadi tabanında namaz kıldıktan sonra sabah oluncaya kadar konaklardı. [Buhari]

Mescid-i Şecere: Zı'l-Huleyfe'de bulunan Mescid-i Nebevi'ye yakın bir mescid

Gecenin son vaktinde Zı'l-Huleyfe'de konaklama

29- Abdullah bin Ömer'den (r.a.) rivayetle şöyle demiştir: Peygamber Efendimiz'e (s.a.s.) Zı'l-Huleyfe'de konaklama yeri olarak kullandığı bir yerde iken "Sen mübarek bir bathada konaklıyorsun" denildi. [Muttefekun aleyh]

30- Abdullah bin Ömer (r.a.): Rasulullah'ın (s.a.s.)

yolculuğunun başında Zı'l-Huleyfe'de konakladığını ve Zı'l-Huleyfe mescidinde namaz kıldığını söyledi. [Müslim]

İhramlı kimsenin giymemesi gereken Giysiler

31- İbni Ömer (r.a.)'den şöyle rivayet edilmiştir: Bir adam Resûlullah (s.a.s.)'e sordu: "ihramlı kişi hangi giysileri giyer?"

Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Gömlek, sarık, şalvar, cübbe ve ayakkabı giymeyin. Ayakkabı bulamayan kimse çorap giysin, ama onları bileklerinin altından olacak şekilde kessin. Safran veya vers ile boyanmış giysiler de giymeyin." [Muttefekun aleyh]

Buhari'nin rivayetinde : "ihramlı kadın peçe giymesin ve eldiven takmasın."

Vers: kendisi ile boya yapılan Sarı ve güzel kokulu bir bitki.

32- İbni Abbas (r.a.)'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Nebî (s.a.s.)'i Arafat'ta hutbe verirken dinledim. Şöyle buyurdu: 'İhramlı olup Ayakkabı bulamayan kimse çorap giysin. İzâr bulamayan da şalvar giysin. [Muttefekun aleyh]

33- İbni Abbas (r.a.)'dan şöyle rivayet edilmiştir:

Rasulullah gerek kendisi, gerek sahâbîleri saçlarını taradıkları, güzel kokular süründükleri, izâr ve ridâlarını giydikten sonra Medîne'den yola çıktılar.

Peygamber, giyilmesi âdet olan ridalar ve izârlardan hiçbirşeyi giymekten kimseyi men' etmedi. Yalnız vucûda bulaşacak derecede safranlı elbisenin giyilmesini nehyetmişti. Zu'l-Huleyfe'ye vardı. Peygamber devesine bindi. Beydâ Dağı'na yükselince, Peygamber ve sahâbîleri telbiye ettiler. Peygamber kurbanlık devesine gerdanlık takdı ve kurbanlık nişanıyle nişanladı. Bu Zi'l-ka'de'den beş gün kala olmuştu. Nihâyet Zi'l-hicce'nin dördüncü günü Peygamber Mekke'ye vardı. Kabeyi tavâf, Safâ ile Merve arasında sa'y yaptı. Kurbanlık develerine nişân taktığı için de ihrâmdan çıkmadı. Tavâf ve sa'ydan sonra Peygamber hacca telbiye edici olarak Mekke'nin yüksek tarafındaki Hacûn mevkiinde konakladı. Ka'be'yi tavaf ettikten sonra, artık ta Arafât'tan dönünceye kadar Ka'be'ye bir daha yaklaştı.

Peygamber sahabilerine, kabeyi tavaf etmelerini, Safâ ile Merve arasında sa'y yapmalarını, sonra da saçlarını kısaltmalarını, bundan sonra da ihrâmdan çıkmalarını emretti. Başka bir rivayette"sonra saçlarını kısaltıp yada tamamen kesip ihramdan çıkmalarını

emretti." Peygamber'in bu emri, beraberinde kurbanlığı bulunmayan kimseler içindi. Bir kimse ihrâmdan çıktığında, berâberinde zevcesi varsa, artık zevcesi kendisine helaldir Güzel koku sürünmesi ve elbiselerini giymesi de helaldir. [Buhari]

İhramlı kimsenin koku sürmesi

34- Aişe (ra) dan rivayetle şöyle demiştir: "Rasulullah'ı (s.a.s.) ihrama girmeden önce ve tavaf etmeden önce ihrama girmesi için güzel koku sürerdim." [Muttefekun aleyh]

Müslimin bir rivayetinde –“içinde misk olan güzel bir koku (sürerdim)”-

35- Aişe (r.a.) şöyle demiştir: "Resulullah'ı (s.a.s.) Veda Hacı'nda ihrama girmesi ve ihramdan çıkması için kendi elimle zerire ile güzel koku sürdüm." [Muttefekun aleyh]

Zerire: bir çeşit güzel koku.

36- Aişe (r.a.) şöyle demiştir: "Resulullah (s.a.s.) ihrama girmek istediğinde, bulabildiği en güzel kokuyla güzel koku sürünürdü. Sonra yağın parlaklığını da başında ve sakalında görürdüm." [Muttefekun aleyh]

37- Aişe (r.a.) şöyle demiştir: "Resulullah'a (s.a.s.)

güzel koku sürer, sonra hanımlarını ziyaret ederdi. Sonra ihrama girer ve üzerinden güzel koku yayılırdı ." [Muttefekun aleyh]

Kurbanlık hayvanın işaretlenmesi ve gerdanlık asılması

38- Aişe (r.a.)'den rivayetle şöyle demiştir: "Ben, Resulullah'ın (s.a.s.) kurbanlık develerinin gerdanlıklarını kendi ellerimle ördüm. Sonra develeri işaretledi ve gerdanlıklarını astı. Daha sonra onları Beytullah'a gönderdi ve kendisi Medine'de kaldı. Kendisine helal olan bir şey ona haramda olmadı." [Muttefekun Aleyh]

39- Aişe (r.a.)'den rivayetle şöyle demiştir: "Resulullah (s.a.s.) bir keresinde Beytullah'a koyun kurbanı gönderdi ve boyunlarına gerdanlık taktı." [Muttefekun Aleyh]

40- İbn-i Abbas (r.a.) şöyle dedi: "Resulullah (s.a.s.) zi'l-Huleyfe'de öğle namazını kıldıktan sonra devesini istedi ve sağ hörgücünün yanını işaretleyerek kanını akıttı ve onun boynuna iki terlik taktı. Sonra binek hayvanına bindi. Beydâ'ya ulaştığında hacca niyetlendi." [Müslim]

Kurbanlık hayvanlara binmek

41- Ebu Hureyre (r.a.) şöyle dedi: "Resulullah (s.a.s.) bir adamın kurbanlık deve götürdüğünü gördü ve ona 'Bin ona!' dedi. Adam 'Ya Resulullah! Bu kurbanlık deve!' dedi. Resulullah (s.a.s.) ikinci veya üçüncü seferde 'Bin ona! Vay sana!' dedi." [Muttefekun Aleyh]

42- Cabir ibn-i Abdullah (r.a.)'dan rivayetle: kendisine Kurbanlık hayvana binilmesi hakkında sorulduğunda, "Peygamber'in (s.a.s.) 'Eğer buna mecbur kalırsan, bir binek bulamazsan, ona güzellikle bin.' dediğini duydum." [Müslim]

Yolda ölmek üzere olan kurbanlık hayvana ne yapılır?

43- Züeyb Ebu kabisa (r.a.)'dan rivayet edilmiştir: "Rasulullah (s.a.s.) yanında kurbanlık hayvan götürürdü ve şöyle buyururdu: 'Bunlardan biri yolda hastalanırsa veya ölmek üzere olduğunu fark ederseniz, onu kurban edin. Sonra toynaklarını kanına batırın ve hayvanın üstüne vurun. Ne siz ne de yol arkadaşlarınız ondan yemeyin.'" [Müslim]

Müşriklerin Telbiyesi

44- İbn-i Abbas (r.a.)'den rivayetle: Müşrikler, "Lebbeyke la şerike lek" (Buyur Rabbim, buyur, senin ortağın yok) derlerdi. Rasûlullah (s.a.s.) de onlara, "Vay halinize! Bu kadar yeter size!" derdi. Onlar da, "Ancak sana ortak olan bir varlık var ki, ona da onun mülkünde sen maliksin." derler ve bu sözleri söylerken Kabe'yi tavaf ederlerdi. (Müslim)

Rasûlullah'ın (sav) telbiyede söyledileri

45- İbn-i Ömer (r.a.)'den rivayetle: Rasûlullah'ı (s.a.s.) ihramlı olarak telbiyede şöyle derken işittim:

"Lebbeyk Allahümme lebbeyk, lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk, innel ve'n-ni'mete leke ve'l-mülk, lâ şerîke lek"

"Buyur (emret) Allah'ım! Emrine amadeyim buyur! Senin hiçbir ortağın yoktur. Emrine amadeyim buyur! Şüphesiz hamd sana mahsustur. Nimet de mülk de senindir. Senin hiçbir ortağın yoktur" (Muttefekun Aleyh)

Telbiyede Sesi Yükseltmek

46- Cabir b. Abdullah ve Ebû Said el-Hudrî (r.a.)'den rivayetle: Rasûlullah (s.a.s.) ile beraber hacca gidiyorduk ve yüksek sesle bağıryorduk. (Müslim)

47- İbn-i Abbas (r.a.)'den rivayetle: Rasûlullah (s.a.s.) Vadi'l-Azrak'tan geçerken, "Bu vadi hangisi?" diye sordu. "Bu Vadi'l-Azrak'tır." dediler. Rasûlullah (s.a.s.) buyurdu ki: "Sanki Musa (a.s.)'ı şu tepeden iniyor gibi görüyorum -bir rivayette şu ilaveler de var: "Parmaklarını kulaklarına koymuş"-, Allah'a yüksek sesle telbiye ediyordu. Sonra Harşa tepesine geldi ve "Bu tepe hangisi?" diye sordu. "Harşa tepesidir." dediler. Rasûlullah (s.a.s.) buyurdu ki: "Sanki Yunus (a.s.)'ı kırmızı, kıvırcık tüylü bir deve üzerinde görüyorum. Üzerinde yün bir cüppe var, devesinin dizgini hurma lifinden ve kendiside telbiye getiriyor." (Müslim)

Vadi'l-Azrak: Usfan'ın 10 km kuzeyindedir ve şu anda Ğuran olarak bilinir.

Harşâ tepesi: Cühefe'nin 6 km doğusundadır.

Rasûlullah'ın (s.a.s.) hacc ihramına girmesi

48- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivayetle: Rasûlullah'ı (s.a.s.) haccın ve umrenin telbiyesini bir arada yaparken işittim. (Muttefekun Aleyh)

49- İbn-i Ömer (r.a.)'den rivayetle: Rasûlullah (s.a.s.) haccın telbiyesini tek başına yapardı. (Muttefekun Aleyh)

Hac telbiyesinden Önce Hamd, Tesbih ve Tekbir getirmek

50- Enes b. Mâlik (r.a.)’den rivayetle: Rasûlullah (s.a.s.) Beyda’ya varıp orada durduğunda hamd etti, tesbih etti ve tekbir getirdi -bir rivayette şu ilaveler de var: “Telbiye ve tesbih ediyordu”- Sonra hacc ve umre için ihrama girdi. (Buharî)

İhrama girme Vakti

51- Ubeyde b. Cüreyc’: Abdullah b. Ömer’e (r.a.), “Ey Ebû Abdurrahman! Ashabından hiç kimsenin yapmadığı dört şeyi yapıyorken seni gördüm. Diye sordu. Abdullah b. Ömer (r.a.) da “Ey İbn-i Cüreyc! Bunlar nelerdir?” diye sordu. Cüreyc, “Rükünlerden sadece rüknul yemanilere dokunmanı, sebtiyen terlikleri giymeni, sarı boya ile boyanmanı ve Mekke’de insanlar hilâli görür görmez ihrama girerken senin Terviye günü olmadan ihrama girmediğini görüyorum.” Dedi. Abdullah b. Ömer (r.a.) de “Rükünler hususunda, Rasûlullah’ı (s.a.s.) sadece rüknul yemanilere dokunurken gördüm. Sebtiyen terlikler hususunda, Rasûlullah’ı (s.a.s.) içinde kıl olmayan terlikleri giydiğini ve onlarla birlikte abdest aldığını gördüm. Onları giymeyi seviyorum. Sarı boya

hususunda, Rasûlullah'ı (s.a.s.) sarı boya ile boyandığını gördüm. Onunla boyanmayı seviyorum. İhram hususunda ise, Rasûlullah'ı (s.a.s.) devesine binene kadar ihrama girdiğini görmedim.” Dedi. (Müslim)

Terviye günü: Hac ayının sekizinci günüdür.

52- Nafi'den rivayetle: Abdullah b. Ömer (r.a.) Mekke'ye gitmek istediğinde güzel kokulu olmayan bir yağla yağlanır, sonra zu'l-Huleyfe Mescidi'ne gelir, namaz kılar ve sonra bineğine binerdi. Devesi ayağa kalkıp dik duruncada ihrama girer ve “Rasûlullah'ı (s.a.s.) böyle yaparken gördüm.” Derdi. (Buharî)

Başkalarının İhrama girmelerine uyarak İhrama giren kimse

53- Ebû Musa el-Eş'arî (r.a.)'den rivayetle: Rasûlullah (s.a.s.) beni Yemen'e göndermişti. Onunla haccettiği sene kendisine rastladım. Rasûlullah (s.a.s.) bana, “Ey Ebû Musa! İhrama girerken ne dedin?” diye sordu. Ben de, “Buyur allahım buyur, rasulullahın ihramı gibi ihrama girdim.” Dedim. Rasûlullah (s.a.s.), “kurbanlık kesdin mi?” diye sordu. Ben de, “Hayır.” Dedim -bir rivayette şu ilaveler de var: “Rasûlullah (s.a.s.), “iyi yapmışsın.” Dedi.- Rasûlullah (s.a.s.),

“Öyleyse git, Kabe’yi tavaf et ve Safa ile Merve arasında sa’y yap, sonra ihramdan çık.” Buyurdu. (Muttefekun Aleyh)

Hac Telbiyesinde Sesi Yükseltmek

54- Enes b. Mâlik (r.a.)’den rivayetle: Ebû Talha’nın arkasına binmiştim. Hem hacc hem de umre telbiyesini yüksek sesle yapıyorlardı. (Buharî)

Hayızlı ve Nifaslı Kadınların İhrama Girişi

55- Aişe (r.a.)’den rivayetle: Rasûlullah (s.a.s.) ile Veda Haccı’nda hacca çıkmıştık. Umre ihramına girdik. Rasûlullah (s.a.s.) “kurbanlık getirenler haccı ve umreyi birlikte ihrama girsinler. İhrama girdikten sonra ancak ikisinden de ihramdan çıksınlar.” Buyurdu. Mekke’ye hayızlı olarak vardım. Kabe’yi ve Safa ile Merve’yi tavaf edemedim -bir rivayette şu ilaveler de var: “Arefe gecesine girene kadar”- böyle devam etti. Bunu Rasûlullah’a (s.a.s.) şikayet ettim. Rasûlullah (s.a.s.) bana “örgülerini aç, saçını tara, hacca ihrama gir ve umreyi bırak.” Dedi. Ben de öyle yaptım. Hac bittikten sonra Rasûlullah (s.a.s.) beni, Abdurrahman b. Ebu Bekir ile birlikte Ten’îm’e gönderdi. Umre yaptım. Rasûlullah (s.a.s.) “Bu senin umre yerindir.” Dedi.

Umre ihramlarına girenler Kabe'yi, tavaf Safa ve Merve'yi sa'y ettiler, sonra ihramdan çıktılar. Hacca dönünce tekrar bir tavaf yaptılar. Hac ve umreyi birlikte ihrama girenler ise sadece bir tavaf yaptılar. (Muttefekun Aleyh)

56- Aişe (r.a.)'den rivayetle: Rasûlullah (s.a.s.) ile hacca çıkmıştık. Yalnızca hacı düşünüyorduk. Sarif'e veya oraya yakın bir yere vardığımızda hayız oldum. Rasûlullah (s.a.s.) ağlarken benim yanıma geldi ve "Hayız mı oldun?" diye sordu. Ben de "Evet." Dedim. Rasûlullah (s.a.s.) "Bu, Allah'ın Âdemoğullarının kızlarına yazdığı bir şeydir. Hac edenlerin yaptığı her şeyi yap, ancak yıkanmadan Kabe'yi tavaf etme." -bir rivayette: "Temizlenmeden tavaf yapma"- buyurdu ve Rasûlullah (s.a.s.) hanımları için kurban kesti. (Muttefekun Aleyh)

Sarif: Mekke'nin kuzeydoğusunda bir vadidir.

57- Aişe (r.a.)'den rivayetle şöyle dedi: "Ya Rasûlullah! İnsanlar iki ihram ile dönerken ben bir ihram ile dönüyorum." Dedim. Rasûlullah (s.a.s.) "Temizlenince Ten'im'e git ve oradan ihrama gir. Bir rivayette – Abdurrahman seni arkasına alsın."- "sana meşakkatin ve masraf yaptığın kadar sevap verilecektir."- buyurdu. Sonra bize şöyle şöyle yapmamızı emretti. (Muttefekun Aleyh)

Hacca Şart Koyma

58- Aişe (r.a.)’den rivayetle: Rasûlullah (s.a.s.) Dubâ’a binti zubeyrin (r.a.) yanına girdi ve “Hacca gitmek istiyor musun?” diye sordu. Dubâ (r.a.) “Vallahi ben ağrıdan duramıyorum.” Dedi. Rasûlullah (s.a.s.) ona “Hacca git ve şart koy. ‘Allah’ım beni nerede habsedersen orada ihramdan çıkarım.’ De.” Buyurdu. (Muttefekun Aleyh)

Tamattu, İkrân ve İfrad Hacları

59-Aişe (r.a.)'den rivayetle şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.s.) ile birlikte hacca çıktık. Rasûlullah (s.a.s.) "Sizden kim haccı ve umreyi birlikte yapmak isterse yapsın, kim sadece haccı yapmak isterse yapsın, kim sadece umreyi yapmak isterse yapsın." buyurdu. Rasûlullah (s.a.s.) hacca niyet etti ve onunla birlikte bazı insanlar da hacca niyet etti. Bazı insanlar ise haccı ve umreyi birlikte niyet ettiler, bazı insanlar da sadece umreyi niyet ettiler. Ben de haccı ve umreyi birlikte niyet edenler arasındaydım. (Muttefekun Aleyh)

60-Aişe (r.a.)'den rivayetle: Zilkadenin'nin bitmesine beş gün kala Rasûlullah (s.a.s.) ile birlikte hacca çıktık. Yalnızca haccı düşünüyorduk. Mekke'ye yaklaştığımızda

Rasûlullah (s.a.s.), yanında kurbanlık getirmeyenlere Beyt'i, tavaf Safa ve Merve'yi sa'y ettikten sonra ihramdan çıkmalarını emretti. (Muttefekun Aleyh)

61- Ömer (r.a.)'den rivayetle: Rasûlullah'ı (s.a.s.) Akabe Vadisi'nde şöyle derken işittim "gece Rabbimden bana birisi geldi, Bu mübarek vadide namaz kıl, hacda umre diye niyet et başka rivayette -Hac ve umre diye niyet et."- dedi. (Buharî)

Akabe Vadisi: Medine'nin batısında bir vadi.

62- Ebû Hureyre (r.a.)'den rivayetle: Rasûlullah (s.a.s.) "Nefsim elinde olana yemin olsun ki, Meryem'in oğlu (a.s.) ya hacı veya mu'temir olarak Ravhâ yolunda ihrama girecektir yada yaklaşacak tır." buyurdu. (Müslim)

Temettu Haccının Caiz Olması

63- İmran b. Husayn der ki: "Mut'a (temettü' hacı) ile ilgili ayet-i kerime Allah'ın Kitabında nazil oldu ve Rasûlullah (s.a.v.) onu emretti. Bundan sonra temettu' hacıyla ilgili ayetini nesheden başka bir ayet-i kerime de nazil olmadı. Rasûlullah (s.a.v.) da vefat edinceye kadar bu hacı nehyetmedi."(Muttefekun Aleyh)

64- Aişe (r.a.)'den rivayetle: Rasûlullah (s.a.s.)

Zihicce'nin dördüncü veya beşinci günü geldi. Odaya girerken kızgın olduğunu gördüm. "Ya Rasûlullah! Seni kim kızdırdı? Cehenneme gitsin." dedim. Rasûlullah (s.a.s.) "bilmiyormusun Ben bir şey emrettim de insanlar onda tereddüt ediyorlar? Keşke emrimi iyice düşünseydim. Yanımda kurban getirmeden gelmezdim de kurban satın alıp geldikten sonra onlar gibi ihramdan çıkardım." buyurdu. (Müslim)

Tamattu Haccı yapan Ne Zaman İhrama Girer?

65- Cabir b. Abdullah (r.a.)'den rivayetle: Rasûlullah (s.a.s.), ihramdan çıktığımızda Mina'ya yönelirken ihrama girmemizi emretti. Biz de Ebtah'da ihrama girdik. (Müslim)

Ebtah: Mekke ile Mina arasındaki geniş bir vadidir.

Tamattu Haccı yapan kimseye Gerekenler

66- İbn-i Ömer (r.a.)'den rivayetle: Rasûlullah (s.a.s.), Veda Haccı'nda umreyi hacca bağlayarak temattu yaptı ve kurban kesmeye niyet etti. kurbanı yanına Zü'l-Huleyfe'den getirdi.

Rasûlullah (s.a.s.) önce umreye niyet etti, sonra hacca niyet etti. Halk da Rasûlullah (s.a.s.) ile birlikte umreyi hacca bağlayarak temettu yaptılar. Bazıları

kurban kesmeye niyet ederek kurbanlarını getirdiler, bazıları da kurban kesmeye niyet etmediler.

Rasûlullah (s.a.s.) Mekke'ye geldiğinde insanlara şunları söyledi: "Sizden kim kurban kesmeye niyet ettiyse, haccın haramlarından hiçbir şey ona helal olmaz, ta ki haccını tamamlayana kadar."

"Sizden kim kurban kesmeye niyet etmediyse, Beyt'i, Safa ve Merve'yi tavaf etsin, saçlarını kısaltıp ihramdan çıksın. Sonra hacca niyet etsin ve kurban kessin. Kurban bulamazsa hacda üç gün, evine döndükten sonra da yedi gün oruç tutsun."

Rasûlullah (s.a.s.) Mekke'ye vardığında Kabeyi tavaf etti ve ilk önce rüknü istilâm etti. Sonra yedi tavaftan üçünü hızlı, kalan dört tavafı ise yürüyerek yaptı.

Tavafını tamamladıktan sonra makamda iki rekât namaz kıldı ve selam verdi, sonra oradan ayrıldı. Safa'ya geldi ve Safa ile Merve arasında yedi sa'y yaptı. Haccını tamamlayana kadar haccın haramlarından hiçbir şey ona helal olmadı ve kurbanını bayram günü kesti. Sonra Tavaf yaptı haram olan şeyler ona helal oldu. Rasûlullah (s.a.s.)'in yaptığı gibi, kurban kesmeye niyet edip kurbanlarını getirenler de aynı şekilde yaptılar. (Muttefekun Aleyh)

Kîran Haccı yapan kimse Ne Zaman İhramdan Çıkar?

67- Hafsa bint-i Ömer (r.a.)'den rivayetle: Rasûlullah (s.a.s.), Veda Haccı'nda eşlerine ihramdan çıkmalarını emretti. Ben "Sen niye ihramdan çıkmıyorsun?" diye sordum. Rasûlullah (s.a.s.) "Ben saçımı bağladım ve kurbanımı işaretledim. Kurbanımı kesmeden ihramdan çıkmayacağım." buyurdu. (Muttefekun Aleyh)

İfrad ve kîran Hacıda Tek Tavaf ve Tek Sa'y Yeterlidir

68- Aişe (r.a.) Hacdaki kıssasını anlatırken Rasûlullah (s.a.s.)'in nefr günü kendisine "Hac ve umren için tek bir tavaf sana yeter." dediğini söyledi. (Müslim)

Nefr günü: Teşrîk günlerinin üçüncü günü.

69- Cabir b. Abdullah (r.a.)'den rivayetle: Rasûlullah (s.a.s.) ve ashabı Safa ve Merve arasında sadece bir kez sa'y yaptılar. Bu, birinci tavafdı. (Müslim)

Kurbanlık getirmeyenlerin haclarının umreye fesh edilmesi

70- Cabir b. Abdullah (r.a.) şöyle dedi: Biz, Muhammed (s.a.s.)'in ashabı olarak, sadece hacca niyet ettik. Rasûlullah (s.a.s.), Zilhicce'nin dördüncü günü sabahleyin gelerek ihramdan çıkmamızı emretti ve "İhramdan çıkın ve hanımlarınıza kavuşun." buyurdu.

Biz "Arefeye beş gün kalmışken bizi hanımlarımıza kavuşmaya mı gönderiyorsun?" "Biz menilerimiz damlıyor olduğu halde mi Arafat'a geleceğiz?!" Dedik.

Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.s.) kalkıp aramızda şunları söyledi: "Biliyorsunuz ki ben sizin aranızda Allah'tan en korkanım, en doğru olan ve en hayırlı olanınızım. Kurban getirmeseydim, sizler gibi ihramdan çıkardım.

Önceden daha iyi düşünebilseydim de kurban getirmeseydim. İhramdan çıkın." buyurdu. Biz de ihramdan çıktık, emrini dinledik ve itaat ettik.

Ali (r.a.) işinden döndüğü zaman Rasulullah (sav) ona "Neyle niyet ettin?" diye sordu. Ali (ra) "Rasûlullah'ın niyet ettiği gibi niyet ettim." Dedi. Rasûlullah (s.a.s.) Ali'ye "O zaman kurban kes ve ihramlı kal." dedi. Ali de kurban kesti.

Suraka b. Malik b. Cü'şum "Ya Rasûlullah! Bu sadece bu seneye mi mahsus yoksa sonsuza kadar mı?" diye sordu. Rasûlullah (s.a.s.) "Sonsuza kadar." buyurdu. (Muttefekun Aleyh)

71- Cabir b. Abdullah (r.a.)'den rivayetle: Rasûlullah (s.a.s.) ile birlikte hac yaptığı senede kurban kesmeye niyet ederek sadece hac niyetinde bulunmuşlardı. Rasûlullah (s.a.s.) "İhramdan çıkın, Kabeyi ve Safa ile Merve'yi tavaf edin, saçlarınızı kısaltın ve helal olan şeyleri yapın. Terviye günü geldiğinde hacca niyet edin ve önceden yaptığınızı mut'a olarak sayın." buyurdu. Ashab "Hac niyetiyle niyet ettikten sonra nasıl mut'a sayalım?" diye sordular. Rasûlullah (s.a.s.) "Emrettiğimi yapın. Kurban getirmeseydim ben de size emrettiğimi yapardım. Fakat kurban kesilinceye kadar haramlar bana helal olmaz ." buyurdu. Ashab da emredildiği gibi yaptılar. (Muttefekun Aleyh)

Terviye günü: Zilhicce'nin sekizinci günü.

İfrad Haccı yapan Hacdən Sonra Umre Yapar

72- Aişe (r.a.)' Veda Haccı'nı anlatırken şunları söyledi: "Rasûlullah (s.a.s.) Muhassebde konakladı. Sonra Abdurrahman b. Ebu Bekir'i çağırarak "Kız kardeşini haremdan dışarı çıkar. Umreye niyet etsin,

sonra Beyt'i tavaf etsin. Ben sizi burada bekliyorum." buyurdu. Biz de dışarı çıktık, ben umreye niyet ettim, sonra Beyt'i, Safa ve Merve'yi tavaf ettim. Rasûlullah'ın (s.a.s.) kaldığı eve gecenin ortasında vardığımızda "Bitirdin mi?" diye sordu. "Evet." dedim. Bunun üzerine ashabına yola çıkmalarını emretti. Rasûlullah (s.a.s.) de evden çıkarak sabah namazından önce Kabeyi tavaf etti, sonra Medine'ye doğru yola çıktı." (Muttefekun Aleyh)

Muhasseb: Mekke'de Akabe'yi kübraya denk gelen mevkii.

İhramlı kişinin bilmeden elbise giymesi ve koku sürünmesi

73- Ya'la bin Ümeyye (r.a.) şöyle demiştir: 'Keşke Rasûlullah'ı (s.a.s.) ona vahiy inerken görebilseydim!'

Bir gün Nebî (s.a.s.), Ce'rane mevkiinde iken üzerinde gölgelenircesine bir elbise giymiş ve yanında bir grup ashabı olduğu halde oturuyordu. Bu sırada üzerinde güzel kokulu bir cübbe giymiş bir bedevi geldi. Bazı rivayetlerde 'misk kokulu' olduğu da belirtilmiştir. Bedevi Nebî'ye (s.a.s.) yaklaşarak: 'Ya Rasûlullah! Bir adam cübbesini giyip umre için ihrama girdikten sonra güzel koku sürünürse ne dersiniz?' diye sordu.

O sırada Ömer (r.a.), Ya'la'ya işaret ederek: 'Gel!' dedi. Ya'la gelip başını içeri soktuğunda Nebî'nin (s.a.s.) yüzünün kızardığını ve bir müddet öylece kaldığını gördü. Sonra kendine gelen Nebî (s.a.s.): 'Az önce umre hakkında soru soran nerede?' diye sordu. Adam arandı ve getirildi. Nebî (s.a.s.) ona şöyle buyurdu: 'Üzerindeki güzel kokuyu üç defa yıka. -Başka rivayetlerde 'misk kokusunu gider ve boyayı da temizle.- Cübbene gelince onu çıkar ve umreni diğer hacda olduğu gibi yap.' (Muttefekun aleyh)

İhramlı kişinin nikah yapması

74- Osman bin Affan (ra) dan rivayetle Rasulullah (sav) şöyle buyurdu: " ihramlı kimse nikahlanamaz, nikahlayamaz ve kız isteyemez" [Müslim]

Nikahlayamaz: velayet veya kefalet ile bir kadını evlendiremez.

İhramlı kimseye avlanmanın haram olması

75- Sa'b bin Cessâme (r.a) dan rivayetle, o Efendimiz (s.a.s)'e Ebvâ'da (veya Veddân'da) avladığı bir yaban eşegini hediye etti. Efendimiz (s.a.s) hediyeyi geri çevirdi. Rasulullah sav yüzümdeki üzüntüyü fark edince 'Biz onu sana ancak ihramlı olduğumuz için geri verdik'

buyurdu." [Muttefekun aleyh]

Ebvâ: Medine'nin güneybatısında, yaklaşık 220 km uzaklıkta bulunan bir vadidir, mestura beldesine yakındır.

Veddan: Ebvâ'ya yakın bir bölgedir.

76- Ebû Katade (r.a) rivayetle "Rasulullah (s.a.s) hacca çıkmıştı, biz de onunla beraberdik. Yolculuk sırasında sahabilerden aralarında Ebû Katade de vardı. Rasulullah ahabından ayrıldı ve 'Siz deniz kenarından gidin, ben size yetişirim' dedi. Biz de deniz kenarından gitmeye başladık. Rasulullah'a (s.a.s) dönmek üzere yola koyulduğumuzda hepimiz ihrama girdik. Ebû Katade hariç, o ihrama girmedir.

Yolda yabani eşekler gördüler ve Ebû Katade onlara saldırarak bir dişi eşiği öldürdü. Hepimiz indiğimizde etinden yedik. 'Biz ihramlı iken nasıl et yeriz?' diye konuştuk. Kalan eti yanımıza aldık. Rasulullah'a (s.a.s) geldiklerinde, 'Ya Rasulallah! Biz ihramlıydık. Ebû Katade ise ihramlı değildi. Yabani eşekler gördük ve Ebû Katade onlara saldırarak bir dişi eşiği öldürdü. Biz de etinden yedik. İhramlı iken av etini mi yiyeceğiz?' dedik. Kalan eti yanımıza aldık.' dedik. Rasulullah (s.a.s), 'Sizden biri size bunu emretti veya işaret etti mi?' diye

sordu. 'Hayır' dedik. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s), 'Kalan eti yiyin' buyurdu." Buhari ve Müslimin bir rivayetinde: Rasulullah, "sizin yanınızda ondan bir şey varmıdır?" diye sordu. Dediler ki: "ayağı vardır." Rasulullah sav onu aldı ve yedi." [Muttefekun aleyh]

Hacca çıkmıştı: burada hacdan umre kastedilmiştir mecazdır. Çünkü bu olay hudeybiye umresinde olmuştur.

77- Ebû Katade (r.a) rivayetle "Rasulullah (s.a.s) ile birlikte Hudeybiye senesinde yola çıktık. Sahabiler ihrama girdiler, ben girmedim. Sonra bize ğayka denilen yerde düşman olduğu haberi geldi. Biz de onlara doğru yöneldik. Arkadaşlarım yabani bir eşeğe rastladılar ve bazıları birbirlerine gülmeye başladılar. Ben de ona baktım ve onu gördüm. (Bir rivayette Buharî'de şöyle geçer: "Bana haber vermediler ve benim de onu görmemi istediler. Döndüm ve onu gördüm.") Atıma binerek ona saldırdım ve onu yere serdim. Arkadaşlarımdan yardım istedim ama reddettiler. Sonra ondan yedik.

Daha sonra Rasulullah'a (s.a.s) yetişmek için yola koyuldum. Onunla aramızın kopmasından korkuyorduk. Atımı süratle koşturuyordum. Gece yarısı Beni Gıfar

kabilesinden bir adamla karşılaştım ve sordum: "Rasulullahdan (s.a.s) nerede ayrıldın?"

Dedi ki: "Onu Te'hen'de bıraktım. O 'sukyada dinlenmek istiyordu"

Sonunda Rasulullah'a (s.a.s) yetiştim ve dedim ki: "Ya Rasulallah! Ashabın sana Allah'ın selam, rahmet ve bereketlerini gönderiyorlar. Onlar sensizken düşmanla aralarındaki mesafenin açılmasından korkuyorlar onları bekle." Bunu da yaptı.

Sonra dedim ki: "Ya Rasulallah! Biz bir yabani eşiği avladık ve yanımızda ondan kalanlar var."

Efendimiz (s.a.s) arkadaşlarına dönerek, "Yiyin" dedi. (Bir rivayette de şöyle geçer: "O, Allah'ın size yedirdiği bir rızıktır.") Bu sırada onlar ihramlıydılar." [Muttefekun aleyh]

Açıklama:

Ğayka: Bedr'in güneydoğusunda, yaklaşık 40 km uzaklıkta bulunan bir yer.

Te'hen: Ebvâ'nın kuzeyinde, yaklaşık 50 km uzaklıkta bulunan bir su kaynağı.

Sukya: Medine'nin güneyinde Fer' vadisindeki bir köy. Medine'nin 150 kilometre uzağında yer alıyor.

İhramlı kimsenin yemesi caiz olan avlar

78- Abdurrahman bin Osman et-Teymi (r.a) dan rivayetle: "Biz Talha bin Ubeydullah ile birlikteyken ihramlıydık. Kendisine bir kuş hediye edildi. Talha o sırada uyuyordu. Bizden bazıları kuşu yedi, bazıları ise çekindi. Talha uyandığında kuşu yiyenleri tebrik etti ve 'Biz de Rasulullah (s.a.s) ile beraber yemiştik' dedi." [Müslim]

Tebrik etti: Ona "Doğru yaptın, isabetli bir karar verdin" dedi.

İhramlı kimsenin öldürebileceği haşeratlar

79- Aişe (r.a),dan rivayetle "Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu: 'Şerri çok olan beş haşerat vardır ki ihramlı ve ihramsız öldürülürler: Yılan, benekli karga, fare, kuduz köpek ve kara çaylak'" [Muttefekun aleyh]

80- Abdullah bin Ömer (r.a) rivayetle "Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu: 'İhramlı kimsenin öldürmesinde günah olmayan beş canlı vardır: Karga, çaylak, akrep, fare ve kuduz köpek.'" [Muttefekun aleyh]

81- Abdullah bin Ömer (r.a), Rasulullah'ın (s.a.s) hanımlarından birinden şöyle rivayet etmiştir: "Rasulullah (s.a.s) kuduz köpeğin, farenin, akrebin,

şahinin, karganın ve yılanın öldürülmesini emreliyordu. 'Namazda bile olsa' buyurdu." [Muttefekun aleyh]

Eziyetten dolayı gereken fidyede seçim yapmak

82- Ka'b bin Ucre (r.a) "Rasulullah (s.a.s) Hudeybiye seferinde Ka'b bin Ucre'yi görerek ona 'Başındaki bitler mi seni rahatsız ediyor?' diye sordu. (Bir rivayette de şöyle geçer: "sıkıntının bu dereceye ulaştığını düşünmüyordum.") Ka'b 'Evet' dedi.

Rasulullah (s.a.s) ona şöyle buyurdu: 'Başını tıraş et, sonra bir koyun kurban et -bir rivayette yada sana kolay olanı Kurban et- veya üç gün oruç tut veya altı yoksula toplam üçer sa' hurma ver.'" [Muttefekun aleyh]

Sa': 3 sa' hurma 3 kiloya denk gelir.

83- Ka'b bin Ucre (r.a) rivayetle "Rasulullah (s.a.s) ile birlikte ihramlı olarak yola çıkmıştı. Baş ve sakalı bitlendi . Bu durum Rasulullah (s.a.s) ulaştı. Rasulullah (s.a.s) Ka'b'a haber gönderdi. berber çağırttı ve berber Ka'b'ın başını tıraş etti. Rasulullah (s.a.s) Ka'b'a 'Kurban kesebilecek gücün var mı?' diye sordu. Ka'b 'Gücüm yetmez' dedi.

Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s) Ka'b'a üç gün oruç

tutmasını veya altı yoksula her ikisine bir sa' olacak şekilde hurma vermesini emretti. Sonra Allah Teala ona has bir ayet indirdi: {Eğer sizden biri hasta ise veya başında bir eza varsa...!} sonra da tüm müslümanlar için geçerli oldu." [Muttefekun aleyh]

İhramlı kimsenin hacamat olması

84- Abdullah bin Abbas (r.a) şöyle dedi: Rasulullah (s.a.s) ihramlı iken başındaki ağrıdan dolayı Lahyi Cemel denilen suyun yanında başına hacamat yaptırdı." [Muttefekun aleyh]

Lahyi Cemel: Medine'nin güney batısında Medine'den 135 kilometre uzaklıktaki bir yer.

İhramlı kimsenin gözlerine ilaç sürmesinin caiz olması

85- Osman bin Affan (r.a), Rasulullah'tan (s.a.s) şöyle rivayet etmiştir. ihramlı iken gözlerinde ağrı çeken bir adama, Rasulullah (s.a.s) onun gözlerine sabır otu koydu." [Müslim]

İhramlı kimsenin yıkanması

86- Abdullah bin Huneyn (r.a) Ebu Eyyüb el-Ensari'ye (r.a) Rasulullahın (s.a.s) ihramlı iken nasıl başını

yıkadığını sordu. dediki: Ebu Eyyüb elini elbisesinin üzerine koyarak onu aşağıya doğru bastırdı ve başı ortaya çıktı. Sonra birine 'Su dök' dedi. Adam başının üzerine su döktü. Ebu Eyyüb elleriyle başını hareket ettirdi, ileri ve geri salladı. Sonra Rasulullah'ı (s.a.s) böyle yaparken gördüm' dedi." [Muttefekun aleyh]

İhramlı kimse nasıl kefenlenir

87- Abdullah bin Abbas (r.a) şöyle dedi "Arafat'ta Rasulullah ın (s.a.s) yanında duran bir adam deve sırtından düşerek boynunu kırdı. Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu: 'Onu su ve sidr ile yıkayın, iki elbiseyle kefenleyin – bir rivayette 'iki elbisesine' de geçer – ona güzel koku sürmeyin, başını örtmeyin -Müslim bir rivayette 'yüzünü de' diye ekler – ve ona hanût'da koymayın; Allah onu kıyamet günü telbiye getirir halde diriltecektir – bir rivayette 'saçı bağlı olarak' da geçer –." [Muttefekun aleyh]

Hanût: Ölülere has olarak yapılan koku karışımıdır.

İhramlı kimse Mekke'ye nereden girer?

88- Abdullah bin Ömer (r.a) şöyle demiştir "Rasulullah (s.a.s) Mekke'den Şecere Yolu'ndan çıkar, Mu'arras Yolu'ndan girerdi. Mekke'ye girdiğinde Üst

patikadan girer, Alt patikadan çıkardı." [Muttefekun aleyh]

Şecere : Medine'deki zul Huleyfe Mescidi'nin yanındaki ağaçtır.

Mu'arras Yolu: zil-Huleyfe ile Medine arasında bulunan ve zu'l-Huleyfe'ye yakın olan vadidir.

Üst patika: Günümüzde El-Ma'la olarak bilinir.

Alt patika: Günümüzde El-Mesfele olarak bilinir.

89- Aişe (r.a) Rasulullahın (s.a.s) Fetih yılında Kedâ'dan girdiğini ve Kudâ'dan çıktığını söyledi." [Muttefekun aleyh]

Kedâ': Yukarı patikadır.

Kudâ': Aşağı patikadır.

Mekke'ye girme sırasında gusül almak

90- Nafi' (r.a) İbn-i Ömer'in (r.a) Harem'in sınırına girdiğinde telbiyeyi kesip Zi-Tuva'da konakladığını, sabah namazını kıldıktan sonra gusül abdesti aldığını ve Rasulullahın (s.a.s) de böyle yaptığını rivayet etmiştir." [Muttefekun aleyh]

Zi-Tuva: Günümüzde (Cervel) olarak bilinir.

Rasulullah'ın (sav) haccı

91- Ca'fer b. Muhammed'den, o da babasından rivâyetle. O, Câbir bin Abdullah'a şöyle sordu.

— Bana Resûlullah (sallallahü aleyhi ve sellem)'in haccını haber ver.» dedim; Câbir eliyle dokuz işareti yaparak:

«Şüphesiz ki Resûlullah (sallallahü aleyhi ve sellem) haccetmeden dokuz sene durdu, sonra onuncu sene kendisinin haccedeceğini halka bildirdi. Bunun üzerine Medine'ye birçok insan geldi. Bunların hepsi Resûlullah (sallallahü aleyhi ve sellem)'e uymanın çâresini arıyor, onun ameli gibi amelde bulunmak istiyorlardı. Derken onunla birlikte yola çıktık. Zü'l-Huleyfeye varınca Esmâ binti Umeys, Muhammed b. Ebu Bekiri doğurdu da, ben ne yapacağım diye Resûlullah (sallallahü aleyhi ve sellem)'e haber gönderdi. Peygamber (sallallahü aleyhi ve sellem), ona:

— Yıkan da bir elbise ile kuşak sarın ve ihrama gir! cevâbını verdi. Müteakiben Resûlullah (sallallahü aleyhi ve sellem) oradaki mescidde namaz kıldı, sonra Kasvâ'ya bindi, devesi kendisini Beydâya çıkardığı vakit onun önünde gözümün görebildiği kadar binekli ve yayalı gördüm. Bir o kadar sağında, bir o kadar solunda;

bir o kadar da arkasında vardı. Resûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem) aramızda bulunuyordu. Kur'ân ona iniyor; te'vîlini de o biliyordu. O ne yaparsa biz de onu yapıyorduk. Derken tevhidle nida etti:

“Lebbeyk Allahümme lebbeyk, lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk, innel ve'n-ni'mete leke ve'l-mülk, lâ şerîke lek”

“Buyur (emret) Allah'ım! Emrine amadeyim buyur! Senin hiçbir ortağın yoktur. Emrine amadeyim buyur! Şüphesiz hamd sana mahsustur. Nimet de mülk de senindir. Senin hiçbir ortağın yoktur”

İnsanlar hâlen getirmekte olduğu telbiyeyi getirdiler. Resûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem) bundan dolayı kendilerine bir şey demedi. O, kendi telbiyesine devam etti. Cabir (r.a) dediki: biz ancak hacca niyet ediyor; umreyi bilmiyorduk.

Rasulullah (sav) ile birlikte Kabe'ye varınca rüknu selamladı ve üç tur hızlı, dört turda normal yürüyüşle tavaf yaptı. Sonra İbrahim (aleyhisselâm)'ın makamına ulaşarak:

– "İbrahim'in makaamından namazgah edinin!.." âyetini okudu.

Makamı, kendisiyle Kabe arasına aldı. —Babam, onun kıldığı iki rek'at namazda İhlâs ile Kâfirûn sûrelerini

okuduğunu söyledirdi. Bunu Peygamber (sallallahü aleyhi ve sellem)'den başka kimseden zikrettiğini bilmiyorum.

Sonra yine rükne dönerek onu selamladı. Sonra kapıdan Safâ'ya çıktı. Safâ'ya yaklaşınca:'

"Şüphesiz ki Safa ile Merve, Allah'ın şiarlarındandır." âyet-i kerîmesini okudu ve:

– Allah'ın başladığından başlıyorum; diyerek Safa'dan başladı, onun üzerine çıktı; Kabeyi görünce kibleye döndü Allah'ı birledi ve ona tekbîr getirdi;

– Bir tek olan Allah'tan başka hiç bir ilâh yoktur. Onun şeriki yoktur. Mülk onundur, hamd de ona mahsûstur. o, her şey'e kadirdir! Bir tek Allah'dan başka ilâh yoktur. Vaadini yerine getirdi; kulunu muzaffer kıldı. Yalnız başına bütün hizipleri bozguna uğrattı; dedi.

bu arada dua okudu ve söylediklerinin mislini üç defa tekrarlardı.

Sonra Merve'ye indi. Ayakları, vadinin ortasına indiği vakit hızlıca yürüdü. Ayakları vadiden çıkınca normal yürüyüşüne devam etti. Nihayet Merve'ye geldi. Merve'de Safâ'da yaptığı gibi yaptı.

Merve üzerinde son tavafını yaparken:

– Arkamda bıraktığım iş tekrar karşıma çıksaydı

kurbanı getirmez, umre yapardım. sizden hanginizin yanında kurbanı yoksa ihramdan çıksın ve haccını umreye çevirsin! buyurdu.

Bunun üzerine Sürâka b. Cü'sum ayağa kalkarak:

– Ya Resûlallah! Bu iş, bizim bu senemize mi mahsûs, yoksa sonsuza kadar devam edecek mi? diye sordu. Resûlullah (sallallahü aleyhi ve sellem) parmaklarını birbirine kenetledi ve Üç defâ:

– umre, hacca dâhil olmuştur, hayır, ebedî olarak devam edecektir! buyurdu.

Alî (radiyallahü anh) , Yemen'den Resûlullah (sallallahü aleyhi ve sellem)'in develerini getirdi, Fâtıme (radiyallahü anh)'yi da ihramdan çıkanlar arasında buldu. Fâtıme boyalı elbise giymiş ve sürme çekinmişti. Alî, onun bu yaptığını inkar etti. Fâtıme: — Bunu, bana babam emretti! dedi.

Ali, Irak'ta iken şöyle diyordu:

– Bunun üzerine ben Fâtıme'yi bu yaptığından dolayı, azarlamak ve Resûlullah (sallallahü aleyhi ve sellem) hakkında söylediklerini sormak için Resûlullah (sallallahü aleyhi ve sellem)'e gittim; Fâtıme'nin yaptıklarını beğenmediğimi ona haber verdim:

Rasulullah (sav) Doğru söylemiş. Doğru söylemiş. Sen, hacca niyetlenirken ne dedin?)buyurdu.

Ben: (Yâ Rabbî! Resûlün neye niyetlendiyse, ben de ona niyet ettim.) cevâbını verdim.

Benim yanımda kurbanım var. Sen ihramdan çıkma! buyurdu.

Alî'nin (r.a) Yemen'den getirdikleri ile Peygamber (sallallahü aleyhi ve sellem)'in beraberinde getirdikleri kurbanlar yüz adetteler. Derken cemâatin hepsi ihramdan çıkıp, saçlarını kısalttılar. Yalnız Peygamber (sallallahü aleyhi ve sellem) ile yanlarında kurban bulunanlar çıkmadı.

Terviye günü gelince Mina'ya hareket ettiler ve hacca niyetlendiler. Resûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem) hayvanına binmişti. Mina'da öğle, ikindi, akşam, yatsı ve sabah namazlarını kıldı. Sonra güneş doğuncaya kadar biraz durdu. Ve kendisine Nemira denilen yere kıldan bir çadır kurulmasını emir buyurdu.

Resûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem) yola çıktı. Kureyşliler, kendilerinin câhiliyet devrinde yaptıkları gibi onun da Meş'ari Haram'da duracağında şüphe etmiyorlardı. Hâlbuki Resûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem) o yeri geçerek Arafat'a Vardı. Ve Nemira denilen

yerde Çadırının kurulduğunu görerek, orada konakladı. Güneş batınca devesinin hazırlanmasını emir buyurdu ve hayvana semer vuruldu. Böylece vadinin ortasına geldi ve insanlara hutbe okuyarak şöyle buyurdu:

– Şüphesiz ki sizin kanlarınız ve mallarınız şu beldenizde, şu ayınızda, su gününüzün haramlığı gibi birbirinize haramdır.

Dikkat edin! Câhiliyeye âit her şey ayaklarımın altındadır. Câhiliyet devrinin kan dâvâları kalkmıştır. Bize âit olan kan dâvalarından ilk düşürdüğüm İbn Rabîa bin Hâris'in kan davasıdır. İbn Rabîa, Benî Sa'd kabîlesinde süt çocuğuydu. Onu Hüzeyl kabilesi öldürdü.

Câhiliyet devrinin faizide kalkmıştır. İlk kaldırdığım faiz bizim yani Abbâs b. Abdulmuttalib'in faizidir. Bu faizin hepsi muhakkak kaldırılmıştır.

Kadınlar hakkında Allah'dan korkun. Çünkü siz, onları Allah'ın emânıyla aldınız ve onları Allah'ın kelimesiyle kendinize helâl kıldınız. Döşeklerinize, sevmediğiniz bir kimseye ayak bastırmamaları sizin, onlar üzerindeki hakkınızdır. Bunu yaparlarsa, onları zarar vermemek şartıyla dövün. Onların sizin üzerinizdeki hakkı da, yiyeceklerini ve giyeceklerini güzel

bir şekilde vermenizdir. Sîze öyle bir şey bıraktım ki ona sımsıkı sarılırsanız bir daha asla sapmazsınız. Size Allah'ın kitabını bıraktım.

Siz, benden sorulacaksınız, ne diyeceksiniz?

Ashâb:

– Risâletini tebliğ, vazifeni edâ ve nasîhatta bulunduğuna şehâdet ederiz; dediler.

Bunun üzerine şehâdet parmağını semâyâ kaldırıp onunla insanlara işaret ederek:

– Üç defa: Yâ Rab! Şahid ol! Ya Rab! Şâhid ol! buyurdular.

Sonra ezan okuyup kamet getirerek öğle namazını kıldı. Sonra kamet getirerek ikindiye de kıldı. Bunların arasında başka namaz kılmadı. Bundan sonra hayvanına binerek vakfe yerine geldi. Devesi Kasvâ'nın göğsünü kayalara çevirdi. Yayaların toplandığı yeri Önüne aldı ve kibleye döndü. Artık güneş kavuşuncaya kadar vakfe hâlinde kaldı. Güneşin sarılığı biraz gitmişti. Nihayet bütününü kayboldu. Resûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem), Usâme'yi arkasına aldı ve yola çıktı. Kasva'nın yularını o kadar germiştir ki, nerdeyse başı, semerinin altındaki deriye çarpıyordu. Sağ eliyle de:

– Ey cemâat! Sükûneti muhafaza edin, sükûneti!

diye İşaret buyuruyordu.

Kum tepeciklerinden birine geldikçe hayvanın dizginini, düze çıkıncaya kadar biraz gevşetiyordu. Nihayet Müzdelife'ye vardı ve orada akşamla yatsıyı bir ezan iki kametle kıldı. Aralarında hiç bir nafile namaz kılmadı. Sonra Resûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem) fecir doğuncaya kadar uzandı. Sabah aydınlanınca bir ezan ve bir kametle sabah namazını kıldı. Sonra Kasva'ya binerek Meş'ar-i Harâm'a geldi.

Kibleye karşı dönerek Allah'a duâ etti, tekbîr getirdi, tehlîl ve tevhidde bulundu. Ve ortalık cidden aydınlanıncaya kadar vakfeye devam etti,

Güneş doğmadan yola çıktı. Arkasınada Fadl b. Abbâs'ı aldı. Fadl saçı güzel, beyaz ve yakışıklı biriydi. Resûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem) yola çıkınca yanından koşarak, bir takım kadınlar geçtiler. Fadl onlara bakmaya başladı. Bunun üzerine Resûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem) elini Fadl'ın yüzüne koydu. Fadl da yüzünü öbür tarafa çevirerek bakmaya başladı. Bu sefer Resûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem) de elini öbür tarafa çevirerek Fadl'ın yüzüne kapadı, Fadl yüzünü öbür tarafa çevirerek bakıyordu.

Nihayet batni muhassire vardı ve hayvanı biraz sürdü. Sonra büyük cemreye çıkan orta yolu tuttu. Nihayet ağacın yanındaki cemreye vardı. Oraya, yedi ufak taş attı. Bunlar, çakıl taşları gibiydi. Onları vadinin içinden attı. Her birini atarken tekbir getiriyordu.

Sonra kurban yerine giderek kendi eliyle altmışüç deve boğazladı. Sonra Ali'ye verdi. Geri kalanını da o boğazladı. Ve Alî'yi kurbanına ortak yaptı. Sonra her deveden bir parça alınmasını emir buyurdu. Bunlar bir çömleğe konarak pişirildi. İki de develerin etinden yeyip, çorbasından içtiler. Ondan sonra Resûlullah (sallallahü aleyhi ve sellem) oradan sükun ederek kabeye gitti. Mekke'de Öğle namazını kıldı. Arkasından zemzem suyu dağıtımını yapan Benî Abdilmuttalib'e gitti. Ve onlara:

– «Ey Abdilmuttalib oğulları! Suyu çıkarın! Su çıkarmanız hususunda insanların size galebe çalacağından endîşe etmesem, ben de sizinle beraber çıkarırdım; buyurdu. Onlar da kendisine bir kova su takdim ettiler. Resûlullah (sallallahü aleyhi ve sellem) bu sudan içti.» [Müslim]

Nemira: arafatın yanındaki bir vadi.

Vadi: Urene vadisi

Batni muhassir: Müzdelife vadisi.

Ağacın yanındaki cemre: Akabe cemresi

Tavaf Abdestli Yapılır

92- Aişe (r.a) dan rivayetle "Peygamberimiz (s.a.s.) Mekke'ye vardığında ilk yaptığı şey abdest almak ve tavaf etmek olmuştur." (Muttefekun aleyh)

Çıplaklar Kabeyi tavaf edemez ve müşriklerde hacc yapamaz

93- Ebu Hureyre (r.a) dan rivayetle: "Ebubekir es-Sıddık (r.a.), Resûlullah (s.a.s.)'in kendisini emir olarak atadığı hacda (Veda Haccı'ndan önce) beni, Arafat günü halka şöyle seslenen bir grupta birlikte gönderdi: 'Bundan sonra hiçbir müşrik hac yapamayacak ve Kabeyi çıplaklar tavaf edemeyecek!'" (Muttefekun aleyh)

Hacer-i Esved'i Öpmek

94- Ömer bin Hattab (r.a.) dan rivayetle: O, Hacer-i Esved'e gelerek onu öptü ve şöyle dedi: 'Ben senin zarar veremeyeceğini ve fayda sağlayamayacağını biliyorum. Ama eğer Resûlullah (s.a.s.)'i seni öperken görmeseydim seniöpmezdim.'" (Muttefekun aleyh)

95- Zübeyr bin Arabî şöyle dedi: "Bir adam İbn-i

Ömer'e (r.a.) Hacer-i Esved'i selamlamayı sordu. İbn-i Ömer (r.a.) şöyle dedi: 'Resûlullah (s.a.s.)'i onu selamlayıp öperken gördüm.'" (Buhari)

96- Ömer bin Hattab (r.a.) dan rivayetle O. Hacer-i Esved'i öpüp ona sarıldı ve şöyle dedi: 'Resûlullah (s.a.s.)'i sana sarılırken gördüm.'" (Müslim)

97- Nafi' şöyle dedi: ibni Ömer'i hacar-i esvedi eliyle selamlarken gördüm. Sonra elini öptü ve şöyle dedi: "Rasulullah'ı böyle yaparken gördüğümünden beri bunu yapmayı hiç terk etmedim" (Müslim)

Ruknü Asayla selamlama

98- İbni Abbas Radiyallahu Anh'dan rivayetle: "Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem Veda Hacı'nda deve üzerinde tavaf ederken rükünleri asayla selamladı." -Buharinin bir rivayetinde "Rukne her geldiğinde elindeki bir şeyle ona işaret etti ve tekbir getirdi"- [Muttefekun aleyh]

99- Ebû Tufeyl Radiyallahu Anh'dan rivayetle: "Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'i Kabe'nin etrafında tavaf ederken yanında bir asayla gördüm. Rükünleri asayla selamlıyor ve asayı öpüyordu." [Müslim]

Hacda ve umrede "Ramel" yapmak

100- İbni Ömer Radiyallahu Anh'dan rivayetle: "Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem hac ve umrede tavafa başladığında ilk önce Kabe'nin etrafında üç tur Ramel yapar, sonra dört tur normal yürüyerek tavaf ederdi. Sonra iki rekat namaz kılar ve Safa ile Merve arasında sa'y ederdi." [Muttefekun aleyh]

101- İbni Ömer Radiyallahu Anh'dan rivayetle: "Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem Hacer-i Esved'den hacer-i esvede kadar üç tur Ramel yaptı, dördünde ise normal yürüdü." [Muttefekun aleyh]

Ramel: küçük adımlarla hızlı yürüyüş şekli.

Ramel'in başlangıcı nasıldır?

102- İbni Abbas Radiyallahu Anh'dan rivayetle: "Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem ve ashabı Mekke'ye vardıklarında müşrikler, 'Onlar, medinenin salgınından etkilenmiş olarak size geliyorlar' dediler. Müslim rivayetinde şu ekleme de var: 'Ve zorlukla karşılaşmış şekilde gelecekler. dediler ve Hicr tarafına oturdular.'

Bunun üzerine Peygamber Aleyhissalatu vesselam sahabilere ilk üç turda ramel yapmalarını, rükünler

arasında normal yürümelerini emretti. Tüm tavafı ramel yapmalarını emretmemesinin sebebi ise onlara merhamet etmesiydi." [Muttefekun aleyh]

103- İbni Abbas Radiyallahu Anh'dan rivayetle: "Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'in sa'y yapması ve Kabe'nin etrafında ramel yapmasının sebebi müşriklere gücünü göstermekti." [Muttefekun aleyh]

Binekle Tavaf ve Sa'y yapmak

104- Ümmü Seleme (r.a.) şöyle dedi: Resulullah'a (s.a.s.) hasta olduğumu şikâyet ettiğim, Resulullah (s.a.s.) dediki "insanların arkasından binekli olarak tavaf et." Bende tavaf ettim o sırada Resulullah (s.a.v) kabeye doğru namaz kılıyor ve tur süresini okuyordu (Muttefekun aleyh)

105- Ebu Tufeyl (r.a.)'den rivayetle: İbn Abbas'a (r.a.) Safa ve Merve arasında binekli tavafın sünnet olup olmadığını sordum, İbn Abbas (r.a.) dediki: Resulullah'ın (s.a.s.) etrafında insanlar çoğaldı bu Muhammed bu Muhammed diyorlardı hatta genç kızlar bile evlerinden çıktılar. Rasullah'ın önündeki kalabalığın yolu açması için onlara itilip vurulmazdı. Böylece Rasullah (sav) kalabalıklaştınca bineğe bindi (Müslim)

106- Cabir b. Abdullah (r.a.)'den rivayetle: Resulullah (s.a.s.) Veda Haccı'nda insanların onu görmesi, selamlaması ve sorular sorması için Kabeyi tavafı ve Safa ve Merve sa'yı binekli olarak yaptı. Muhakkakki insanlar Rasulullah'a (s.a.v) izdiham yapmışlardı.(Müslim)

Safa ve Merve Sa'y yapma Hakkındaki Hadisler

107- İbn Ömer (r.a.)'den rivayetle: Resulullah (s.a.s.) Safa ve Merve arasında tavaf ederken Mesil Vadisi'nde sa'y yapıyordu. (Muttefekun aleyh)

Mesil vadisi: Safa ve Mervenin arasındaki yer. Oraya işaret olarak Yeşil direkler konulmuştur.

108- Aişe (r.a.)'den rivayetle: Ensar ve Gassanlılar Müslüman olmadan önce Menat putu için ihrama girerlerdi ve Safa ile Merve arasında sa'y yapmayı istemezlerdi, bu onların babalarında sünnet idi kim menat için ihrama girerse Safa ve Merve arasında sa'y yapmazdı. Müslüman olduktan sonra bunu Resulullah'a (s.a.s.) sordular Allah Teala da bu ayeti indirdi:

"Şüphesiz, 'Safa' ile 'Merve' Allah'ın işaretlerindendir. Böylece kim Ka'be'yi hacceder veya

umre yaparsa, artık bu ikisini tavaf etmesinde kendisi için bir sakınca yoktur. Kim de gönülden bir hayır yaparsa. Şüphesiz Allah, şükrün karşılığını verendir, bilendir." (Muttefekun aleyh)

İhrâmdan çıkarken Saçı tıraş etmek ve kısaltmak

109- İbn-i Ömer (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) saçlarını traş etti ve ashabından bir grup da traş oldu. Bir kısmı da saçlarını kısalttılar." (Muttefekun aleyh)

110- İbn-i Ömer (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: 'Allah'ım! Traş olanlara merhamet et!'" Sahâbîler, "Ya Rasûlullah! Kısaltanları damı?" diye sordular. Rasûlullah (s.a.s.), "Allah'ım! Traş olanlara merhamet et!" buyurdu. Sahâbîler yine, "Ya Rasûlullah! Kısaltanları da mı?" diye sordular. Rasûlullah (s.a.s.), "Ve kısaltanlara da!" buyurdu." (Muttefekun aleyh)

111- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: 'Allah'ı! Traş olanları bağışla!'" Sahâbîler, "Ya Rasûlullah! Kısaltanları da mı?" diye sordular. Rasûlullah (s.a.s.), "Allah'ım! Traş olanları

bağışla!" buyurdu. Sahâbîler yine, "Ya Rasûlullah! Kısaltanları da mı?" diye sordular. Rasûlullah (s.a.s.), "Allah'ım! Traş olanları bağışla!" buyurdu. Sahâbîler yine, "Ya Rasûlullah! Kısaltanları da mı?" diye sordular. Rasûlullah (s.a.s.), "Ve kısaltanları da!" buyurdu." (Muttefekun aleyh)

112- Enes b. Malik (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) cemreyi atıp kurbanını kesip traş olduktan sonra berbere sağ tarafını uzattı ve o da traş etti. Sonra Ebû Talha el Ensari'yi çağırarak traş ettiği saçları ona verdi. Sonra sol tarafı da ona verip, 'Traş et!' dedi. Berberde traş etti. Rasûlullah (s.a.s.) traş ettiği saçları da Ebû Talha'ya verdi. Müslim'in rivayetinde ise, 'traş ettikten sonra saçları Ümmü Süleym'e verdi' ve 'Saçları insanlar arasında taksim et!' buyurdu." Müslimin bir rivayetinde "birer ve ikişer saç teli olarak insanlara dağıttı (Muttefekun aleyh)

113- Muâviye b. Ebî Süfyan (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah'ın (s.a.s.) saçlarını okun uç kısmı ile kısaltmıştım." Müslimin rivayetinde "Merve de iken" ziyadesi vardır. (Muttefekun aleyh)

Terviye günü öğlen namazını nerede kılar

114- Abdülaziz b. Rûfey dediki: "Enes b. Malik'e, 'Rasûlullah (s.a.s.) Terviye günü öğle namazını nerede

kıldı?' diye sordum. Buharî'nin bir rivayetinde, 've ikinci namazını da' ifadesi de yer almaktadır. Enes (r.a.) de, 'Mina'da kıldı' dedi. 'Teşrik günlerinin üçüncü günü ikinci namazını nerede kıldı' dedim 'Ebtah'da kıldı' dedi" (Muttefekun aleyh)

Arafat'tan Minaya giderken Telbiye ve Tekbir

115- Muhammed b. Ebû Bekir es-Sakafi'den rivayetle: "Enes b. Malik ile Mina'dan Arafat'a giderken ona, 'Bu günde Rasûlullah (s.a.s.) ile birlikte ne yapardınız?' diye sordum. Enes (r.a.) de, 'Telbiye yapmak isteyen telbiye yapar ve ona karşı çıkılmazdı, tekbir çekmek isteyen tekbir çekerdi ve ona karışılmazdı. Müslimin bir rivayetinde 'bizden tekbir getirende vardı telbiye yapanda ve kimse arkadaşını ayıplamazdı' diye cevap verdi." (Muttefekun aleyh)

Arefe Günü'nün Fazileti

116- Aişe (r.a.)'den rivayetle "Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: ' arefe gününde Cehennemden Allah'ın kulları azad ettiği kadar çok kulun azad edildiği başka bir gün yoktur. O gün Allah (c.c.) kullarına yaklaşır ve onları meleklerine karşı övünerek gösterir. 'Bunlar ne istiyor?' diye sorar." (Müslim)

Arefe günü gece vakti yola çıkma

117- Salim şöyle dedi: "Abdülmelik, Haccac'a 'Hacda İbn-i Ömer'e muhalefet etme' diye yazdı. Ben de İbn-i Ömer ile birlikteydim. Arafat Günü güneş battığında Haccac'ın çadırının yanında seslendi. Haccac dışarıya sarı bir şalvar giymiş olarak çıktı ve 'Ne var sana Ebû Abdurrahman?' diye sordu. İbn-i Ömer, 'Sünneti yerine getirmek istiyorsan yola çık !' dedi. Haccac, 'Bu saatte mi?' dedi. İbn-i Ömer, 'Evet!' dedi. Haccac, 'Beni beklede başıma su dökeyim' dedi. Sonra aşağı inip Haccac'la birlikte çıktık. Haccac benimle babam arasında yürüdü. Ben de ona, 'Sünneti yerine getirmek istiyorsan hutbeyi kısa kes ve vakfeye erken başla!' dedim. Haccac Abdullah ibni ömere bakmaya başladı. Abdullah ibni Ömer bunu fark edince, 'Doğru söylüyor!' dedi." (Buhari)

Arafat'ta vakfe yapmak

118- Aişe (r.a.)'dan rivayetle: "Kureyş ve onun dinine tabi olanlar Müzdelife'de vakfe yapardı ve 'Hums' diye adlandırılırlardı. Diğer Araplar ise Arafat'ta vakfe yapardı. İslam gelince Allah Teala, Peygamber Efendimiz'e (s.a.s.) Arafat'a gelip orada vakfe yapmasını ve sonra oradan hareket etmesini emretti. Bu da Allah Teala'nın şu sözüdür: 'Sonra insanların aktığı yerden siz

de akın.'" (Muttefekun aleyh)

119- Cübeyr b. Mut'im (r.a.)'den rivayetle: "Arafat Günü'nde kaybolan bir devemi arıyordum. Rasûlullah'ı (s.a.s.) insanların yanında Arafat'ta dururken gördüm. 'Yemin ederim ki bu Hums'lardan!' burada ne işi var?'" (Muttefekun aleyh)

Rasullah'ın (sav) Hareket Etme esnasında sakin olmayı emretmesi

120- Usame b. Zeyd (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) Arafat'tayken onu arkasına oturtmuştu. Ona, 'Rasûlullah (s.a.s.) Arafat'tan ayrılırken nasıl yürüyordu?' diye sorulduğunda Usame (r.a.) şöyle cevap verdi: 'Orta hızda yürüyordu. Bir boşluk bulduğunda ise hızlı adımlarla yürüdü.'" (Muttefekun aleyh)

121- İbn-i Abbas (r.a.)'den rivayetle: "Arafat Günü Rasûlullah'ın (s.a.s.) arkasında deveye binmiştim. Peygamber Efendimiz (s.a.s.) arkadakilerin develeri şiddetle kovalayıp bağırıldığını ve sesler çıkardığını duydu. Kamçısıyla onlara işaret ederek, 'Ey insanlar! Sakin olun! İyilik hızlı yürümeyle değildir. !' dedi." (Buhari)

122- Fadl b. Abbas (r.a.)'den rivayetle -o

Rasulullah'ın bineğinin arkasında oturuyordu - "Arafat Günü akşamı ve Kurban Bayramı sabahı insanların sevk edildiği sırada, Rasûlullah (s.a.s.) insanlara "sekinet üzere olun" dedi o sırada da devesini hızlı gitmekten alıkoyuyordu Muhassir'e girinceye kadar böyle devam etti . Orada, ' Cemreler'e taş atmak için kullanılacak çakılları alın!' dedi." (Müslim)

Müzelifenin gecesinde Telbiye getirmek

123- Abdullah b. Mesud (r.a.) bir topluluğa şöyle dedi: 'Bakara Suresi' kendisine indirilen (Peygamber Efendimiz)'in bu yerde

"Lebbeyk Allahümme lebbeyk,"

'Buyur Allah'ım emrine amadeyim buyur' dediğini duydum." (Müslim)

Müzelife'de iki Namazı cem etmek

124- Usame b. Zeyd (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) Arafat'tan ayrıldı ve Şi'b'e geldiğinde indi, ihtiyacını giderdi, sonra abdest aldı fakat abdestini güzel bir şekilde yapmadı. Ben de ona, 'Namaz?' diye sordum. O da, 'Namaz önünde!' diye cevap verdi. Devesine bindi ve Müzelife'ye geldiğinde indi, abdest aldı ve tam bir abdest aldı. Sonra akşam namazı kılındı. Herkes devesini

bulunduğu yere bağladı. Müslim'in bir rivayetinde, 'yatsı namazını kılana kadarda çözmediler'. Daha sonra yatsı namazı için kamet geldi ve namazı kıldı ikisi arasında da başka namaz kılmadı." (Muttefekun aleyh)

Şi'b: arafat'tan müzdelife'ye giden kimsenin sol tarafında kalan iki dağın arasındaki açıklık.

125-İbn-i Ömer (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) Müzdelife'de, akşam ile yatsıyı aralarında başka namaz kılmadan cem etti. Buharî'nin bir rivayetinde, -'Her birinin peşine namaz kılmadan'- akşam namazını üç rekât, yatsı namazını ise iki rekât kıldı. Müslimin rivayetinde - tek bir kamet ile- ziyadesi vardır" (Muttefekun aleyh)

Müzdelife'de sabah Namazını ne zaman kılar

126- Abdullah b. Mesud (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah'ı (s.a.s.) vaktinin dışında namaz kılarken hiç görmedim. Ancak iki namaz müstesna: Müzdelife'de cem' ettiği akşam ve yatsı namazları ve o gün sabah namazını vaktinden önce kıldı." (Muttefekun aleyh)

Sabah olmadan önce kadınların müzdelifeden ayrılmasına Verilen Ruhsat

127- Aişe (r.a.)'den rivayetle: "Sevde, Müzdelife gecesi Rasûlullah'tan (s.a.s.) ondan ve kalabalığın

izdihamından önce hareket etmeye izni istedi. Sevde yavaş bir kadındı. Rasûlullah (s.a.s.) ona izin verdi. Sevde, Rasûlullah'tan (s.a.s.) önce harekete geçti. Bizi de güneş doğana kadar alıkoydu. Güneş doğduğunda, Rasûlullah (s.a.s.) ile birlikte harekete geçtik." (Muttefekun aleyh)

128- Abdullah'dan (Esmâ'nın kölesi), O,da Esmâ b. Ebi Bekir (r.a.)'den rivayetle: "Esmâ Cem' günü Müzdelife'de konakladı. Namaz kılmak için kalktı ve bir saat namaz kıldı. Sonra, 'Oğlum! Ay battı mı?' diye sordu. Ben de, 'Hayır!' dedim. Bir saat daha namaz kıldı. Sonra, 'Ay battı mı?' diye sordu. Ben de, 'Evet!' dedim. 'O zaman yola çıkın!' dedi. Yola çıktık ta ki cemreleri attı. Sonra geri döndü ve evinde sabah namazını kıldı. Ben de ona, 'Ey kadın! Sanırım vaktinden önce geldik!' dedim. O da, 'Oğlum! Rasûlullah (s.a.s.) kadınlara izin verdi!' dedi." (Muttefekun aleyh)

129- İbn-i Abbas (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) beni Müzdelifeden Seher vaktinde yüküyle birlikte gönderdi." (Muttefekun aleyh)

Müzdelife'den ayrılma Zamanı

130- Ömer b. Hattab (r.a.)'den rivayetle: "Müşrikler Müzdelifeden güneş sebir'e doğmadan ayrılmazlardı. Rasûlullah (s.a.s.) ise onlara muhalefet ederek güneş

doğmadan ayrıldı." (Buharî)

Sebir: Minaya gidenin solunda kalan, müzdelifenin dağıdır.

Telbiye ne zaman kesilir

131- Fadl b. Abbas (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.), Akabe Cemeresi'ni atana kadar telbiye getirmeye devam etti." (Muttefekun aleyh)

Cemreleri Atma

132- Abdullah b. Mesud (r.a.)'den rivayetle: "O, Akabe Cemresine geldi, vadinin ortasına girdi ve cemreye yanından geldi. (Bir rivayette de) 'Kabey'i soluna, Mina'yı ise sağına aldı'. Sonra vadinin ortasından yedi taş attı, her taşla birlikte tekbir getirerek, 'Bu -kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin olsun ki!- Bakara Suresi'nin indirildiği makamdır!' dedi." (Muttefekun aleyh)

133- İbn-i Ömer (r.a.)'den rivayetle: " Biz beklerdik. Güneş battığında ise cemreleri atardık." (Buharî)

Cemreleri Atma Vakti

134- Cabir b. Abdullah (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) kurban günü cemreleri Duha

vaktinde attı, bundan sonra ise güneşin zeval vaktinde attı." (Müslim)

Cemreleri Atma Şekli

135- Salim'den rivayetle: "Abdullah b. Ömer (r.a.), küçük cemreyi yedi taşla atar, her taşla birlikte tekbir getirirdi. Sonra ilerleyip alçak bir yere varır, kibleye dönük olarak uzun süre ayakta durur, dua eder ve ellerini açardı. Sonra orta cemreyi de aynı şekilde atar, kuzeye doğru yönelir, alçak bir yere varır, kibleye dönük olarak uzun süre ayakta durur, dua eder ve ellerini açardı. Sonra Akabe Cemresini vadinin ortasından atar, yanında durmaz ve, 'Rasûlullah'ı (s.a.s.) böyle yaparken gördüm!' derdi." (Buharî)

Binek Üzerinde Taş Atma

136- Cabir b. Abdullah (r.a.)'den rivayetle: "Kurban günü Rasûlullah'ı (s.a.s.) bineği üzerinde taş atarken gördüm. 'Hacdaki ibadetlerinizi öğrenin!' 'Çünkü ben bu haccımdan sonra belki bir daha hac edemem!' dedi." (Müslim)

137- Ümmü'l-Husayn (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) ile veda haccında hacca gittim. Akabe Cemresi'ni attığında, Bilal ve Usame de yanında

olduğu halde bineği üzerinde geri dönerken gördüm. Biri bineğini sürüyor, diğeri ise güneşten korunması için elbisesini kaldırarak Rasûlullah'ın (s.a.s.) başını örtüyordu.

Rasûlullah (s.a.s.) uzun uzun konuştu sonra, 'Eğer üzerinize azaları kopuk siyahi, bir köle emir olarak atanırsa, sizi Allah'ın Kitabı'yla hükmediyorsa onu dileyin ve itaat edin!' dediğini duydum." (Müslim)

Cemreleri yedi taş ile Atmak

138- Cabir b. Abdullah (r.a.)'den: Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "istinca tektir, cemreleri atma tektir, Safa ile Merve arasında sa'y tektir, tavaf tektir. Sizden biriniz istinca yapacağı zamanda tek sayı ile yapsın." (Müslim)

Cemreleri unutarak veya bilmeden akşam vakti atma

139- İbn-i Abbas (r.a.)'den rivayetle: "Nebi'ye (s.a.s.) 'Güneş battıktan sonra taş attım?' diye soruldu. O da, 'Herhangi bir mahzuru yok!' dedi." (Buharî)

Hacılara Su dağıtmak

140- İbn-i Abbas (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) su dağıtılan yere geldi ve su istedi. Abbas, 'Ey

Fadl! Annenin yanına git ve Rasûlullah'a (s.a.s.) ondan içecek bir şeyler getir!' dedi. Rasullah (sav) tekrardan, 'Su verin!' dedi. Abbas, 'Ya Rasûlullah! Onlar ellerini bunun içine koyuyorlar!' dedi. Rasûlullah (s.a.s.), 'bana. Su ver!' dedi ve ondan içti.

Sonra Zemzem'e geldi. Onlar da Zemzem'den su veriyor ve Zemzem'de çalışıyorlardı. Rasûlullah (s.a.s.), 'Çalışın! Çünkü siz salih bir işle meşgulsünüz!' dedi.

Sonra, 'Eğer üzerinize ğalebe gelinmeseydi, ben de buraya gelip bu ipi buraya -omzunu kastediyor-koyardım!' dedi." (Buharî)

141- İbn-i Abbas (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) Usame arkasında olduğu halde bineği ile birlikte geldi ve su istedi. Biz de ona bir kap içecek getirip sunduk. Rasûlullah (s.a.s.) içti ve fazlasını Usame'ye verdi. Sonra, 'Güzel ve mükemmel bir iş yaptınız! Aynı şekilde yapın!' dedi." (Müslim)

Kurban Bayramı Günü ayrılırken Tavaf Yapmanın müstehab olması

142- İbn-i Ömer (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) Kurban Bayramı günü Tavaf yaptı, sonra geri dönüp Mina'da öğle namazını kıldı." (Müslim)

Mina'nın Tamamı Kurban Kesme Yeridir

143- Cabir b. Abdullah (r.a.)'den rivayetle: Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Ben burada kurban kestim, Mina'nın tamamı kurban kesme yeridir. Siz de bulunduğunuz yerde kurban kesin. Ben burada vakfe yaptım, Arafat'ın tamamı vakfe yeridir. Ben burada vakfe yaptım, Müzdelife'nin tamamı vakfe yeridir." (Müslim)

Develeri Bağlı iken kesmek

144- İbn-i Ömer (r.a.)'den rivayetle: O, bir adamı devesini çöktürmüştü halde keserken gördü ve , "Onu ayakta ve sol ön ayağı bağlı olarak kes! Peygamberinizin (s.a.s.) sünneti budur!" dedi. (Muttefekun aleyh)

Develerin Ayakta Kesilmesi

145- Enes b. Malik (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.), kendi eliyle ayakta yedi deve kesti." (Buharî)

Kurban Etinin, derisinin ve üzerindeki eşyaların Sadaka verilmesi

146- Ali b. Ebi Talib (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) bana, kurbanını kesmemi, etini, derisini ve üzerindeki eşyaları sadaka vermemi ve kasaba ondan

bir şey vermemi emretti. 'Biz ona kendimizden veririz!' dedi." (Muttefekun aleyh)

Sığır Kurban Kesilmesi

147- Cabir b. Abdullah (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.), Aişe (r.a.) adına Kurban Bayramı günü bir sığır kesti." (Müslim)

Kurbanda Ortaklık

148- Cabir b. Abdullah (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) ile birlikte hacca gittik. Bir deveyi yedi kişi, bir ineği de yedi kişi ortaklaşa kestik." (Müslim)

Hacc ibadetlerinden birini diğerinin önüne geçiririse?

149- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.), veda haccında Mina'da insanların soru sormaları için durdu. Bir adam gelip, 'Ya Rasûlullah! Bilmeden kurbanı kesmeden önce tıraş oldum?' diye sordu. Rasûlullah (s.a.s.), 'Kurban kes mahzuru yok!' dedi. Sonra bir başka adam gelip, 'Ya Rasûlullah! Bilmeden cemreleri atmadan önce kurban kestim?' dedi. Rasûlullah (s.a.s.), 'Taş at mahzuru yok!' dedi. Müslim, bir rivayette şunları da ekledi: 'Ben taşları

atmadan önce Kabe'ye tavafa gittim!' dedi. Rasûlullah (s.a.s.), 'Taş at mahzuru yok!' dedi. Rasûlullah (sav), takdim veya tehir ile sırası bozulan bir şey sorulmadı ki 'yap, mahzuru yok!' demesinden başka bir şey demedi." (Muttefekun aleyh)

Mina gecelerinde bir sebebdendir dolayı Mekke'de Geceleme

150- İbn-i Ömer (r.a.)'den rivayetle: Abbas b. Abdülmuttalib, su dağıtmak için Rasûlullah'dan (s.a.s.) Mina gecelerinde Mekke'de geceleme izni istedi. Rasûlullah (s.a.s.) ona izin verdi. (Muttefekun aleyh)

Veda Tavafı

151- İbn-i Abbas (r.a.)'den rivayetle: "İnsanlara kabeye veda etmenin son işleri olması emredildi. Ancak hayızlı kadınlar için bu hususta hafiflik yapıldı." (Muttefekun aleyh)

152- Enes b. Malik (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarını kıldıktan sonra Muhasseb'de uyudu. Sonra bineğe binerek Kâbe'ye gitti ve Tavaf yaptı." (Buharî)

Hayızlı Kadınların Veda Tavafını terk etmesi

153- Aişe (r.a.) şöyle dedi: "Safiye, üçüncü teşrik günü hayız oldu ve 'Ben sizi alıkoyacağım!' dedi. Rasûlullah (s.a.s.), Vay haline, Kurban Bayramı günü Tavaf yaptı mı?' diye sordu. 'Evet!' dediler. 'O zaman yola koyul!' dedi." (Muttefekun aleyh)

Hacc veya umre yapan kimse Mahsur Kalırsa

154- İbn-i Abbas (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) mahsur kaldı, saçını traş etti, hanımlarına yaklaştı ve kurbanını kesti. Ta ki gelecek sene umre yaptı." (Buharî)

155- İbn-i Ömer (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) umre yapmak için çıktı. Mekkeli müşrikler Kabe ile onun arasına girdiler. Rasûlullah (s.a.s.) Hudeybiye'de kurbanını kesti ve saçını traş etti. Önümüzdeki sene gelmek üzere Orada kendilerine karşı kılıçtan başka silah taşımama ve Mekke'de onların diledikleri kadar kalma üzerine onlarla anlaştı. Önümüzdeki sene umre yaptı. Anlaşmada kararlaştırıldığı gibi Mekke'ye girdi. Üç gün kaldıktan sonra ondan dışarı çıkmasını emrettiler. Rasûlullah (s.a.s.) da dışarı çıktı." (Buharî)

Hudeybiye: Mekke'nin kuzey batısında Mekke'den 20 kilometre uzaklıktadır.

Mevsim Günlerinde Ticaret Yapmak

156- İbn-i Abbas (r.a.)'den rivayetle: "Cahiliye döneminde Ukaz, Mecenne ve zu'l-Mecaz pazarları vardı. Hacc mevsiminde ticaret yapmayı günah olarak gördüler. Böylece "Hac mevsiminde ticaret yaparak, Rabbinizden gelecek bir lütfu, kazancı aramanızda size herhangi bir günah yoktur". Ayeti nazil oldu." (Buharî)

Ukaz: Taifin kuzey doğusunda Taifden 35km uzaklıktadır.

Mecenne: Mekke ile Cidde arasında günümüzde 'Bahre' olarak bilinir.

Zu-l mecaz: Arafat'ın kuzeyinde Arafat'tan 8 kilometre uzaklıktadır

Üçüncü teşrik gününden sonra Ebtah ve Muhassebde konaklamak

157- Aişe (r.a.) şöyle dedi: "Ebtah'da Konaklamak sünnet değildir. Rasûlullah (s.a.s.) ancak çıkışının kolay olması için oraya indi." (Muttefekun aleyh)

158- Ebu Hureyre (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah

(s.a.s.), Kurban Bayramı'nın ertesi günü Mina'da şöyle buyurdu: 'Yarın Benî-Kinane dağının eteklerinde, küfür üzerine anlaştıkları yerde, yani Muhasseb'de konaklayacağız.'" (Muttefekun aleyh)

Muhassebden kasıt: iki tarafından biri Mina, diğer tarafıda Ebtah'a bitişik olan yol.

159- İbn-i Ömer (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.), Ebu Bekir ve Ömer (r.a.) Ebtah'da konaklardı." (Müslim)

160- Ebu Rafi (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.), Mina'dan çıkarken bana Ebtah'da konaklamayı emretmedi. Fakat ben oraya geldim ve onun çadırını kurdum. Sonra Rasûlullah (s.a.s.) geldi ve orada konakladı." (Müslim)

Hacdan, Umreden veya gazveden Dönüşte söylenilecekler

161- İbn-i Ömer (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.), ordulardan, seriyyelerden, hacdan veya umreden döndüğünde, bir tepenin veya yükseltinin üzerine çıktığında üç kere tekbir getirir, sonra şöyle derdi:

“Lâ ilâhe illallâhu vahdehu lâşerîke leh, lehu'l mülkü ve

lehu'l hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr.'

Âyibûn, tâibûn, âbidûn, sacidûn lirabbina hâmidûn

Buharinin bir rivayetinde: -hamidûn lirabbina
sâcidûn-

"Sadak'Allahu va'deh ve nasara abdeh ve
hezem'elahzabe vahdeh'

'Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun ortağı yoktur.
Mülk O'nundur, hamd O'na mahsustur. O her şeye
kadirdir. Biz dönenler, tövbe edenler, kulluk edenler,
secde edenler, Rabbimize hamd edenleriz.' Buharî'de
bir rivayette 'hamd edenler, Rabbimize secde edenler'
şeklinde de geçmektedir. 'Allah sözünü yerine getirdi,
kulunu muzaffer kıldı ve düşmanları tek başına bozguna
uğrattı.'" (Muttefekun aleyh)

162- Enes b. Malik (r.a.)'den rivayetle: " Rasûlullah
(s.a.s.) ile birlikte yola çıktık. Ben ve Ebu Talha da vardık.
Safiye de deve üzerinde onun arkasındaydı. Medine'nin
arkasına geldiğimizde Rasûlullah (s.a.s.),

Âyibûn, tâibûn, , âbidun Sacidûn lirabbina hâmidûn

'Dönenler, tövbe edenler, kulluk edenler, Rabbimize
hamd edenleriz!' dedi. Medine'ye varıncaya kadar bu
sözleri tekrarlamaya devam etti." (Muttefekun aleyh)

Kâbe'de Namaz

163- İbn-i Ömer (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.), Fetih Yılı'nda yola çıktı. Usame'yi devesi kasvânın arkasına bindirmiş, yanında Bilal ve Osman b. Talha da vardı. Kabe'nin yanında devesini çöktürünce Osman'a 'Bize anahtarı getir!' dedi. Osman anahtarı getirdi ve Rasûlullah (s.a.s.)'a kapıyı açtı. Rasûlullah (s.a.s.), Usame, Bilal ve Osman içeri girdiler. Sonra kapıyı üzerlerine kapattılar ve uzun bir süre kaldılar.

Sonra dışarı çıktılar. Halk içeri girmek için öne geçiyorlardı. Ben de onlardan önce geçtim. Bilal'i kapının arkasında ayakta dururken buldum. 'Rasûlullah (s.a.s.) nerede namaz kıldı?' diye sordum. Bilal, 'Ön taraftaki şu iki sütunun arasında namaz kıldı' dedi.

Beyt iki sıra halinde altı sütundan oluşuyordu. Rasûlullah (s.a.s.), ön sıradaki iki sütun arasında namaz kıldı. Beyt'in kapısını arkasına alarak, yüzünü de içeri girdiğinizde karşınıza gelen duvarla onun arasındaki yere çevirdi." (Muttefekun aleyh)

Kabe'de namaz yeri

164- İbn-i Abbas (r.a.)'dan rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) Beyt'e girdiğinde, her köşesinde dua etti.

Beyt'ten çıkmadan namaz kılmadı. Sonra dışarı çıktı ve Kâbe'nin kapısına doğru iki rekat namaz kıldı. 'Bu kıbledir!' dedi." (Muttefekun aleyh)

Hicr-i İsmail'de namaz

165- Aişe (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah'a (s.a.s.) hicr-i İsmaili sordum. O, Kabe'ye dahil midir? 'Evet.' Dedi: 'Peki neden onu Kabeye dahil etmediler?' dedim Rasulullah (sav) 'Kavminin nafakası yetmedi.' Dedi 'Peki kapısı neden yüksekte?' diye sordum: 'Kavmin bunu dilediklerini içeri sokmak, dilediklerini de engellemek için yaptı.' 'Eğer kavmin cahiliyyeden yeni çıkmış olmasalardı ki ben onların bunu kötü görmelerinden korkuyorum. Hicr-i İsmaili Beyt'e dahil etmeyi ve kapısını yerde yapmayı düşünürdüm.'" (Muttefekun aleyh)

Harem bölgesine ve Mekke'ye ihramsız Girmek

166- Enes b. Malik (r.a.)'den rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.), Fetih Yılı'nda Mekke'ye başında miğferle girdi. Miğferi çıkardığında bir adam geldi ve 'İbn-i Hatal Kâbe'nin örtülerine yapışmış!' dedi. Rasûlullah (s.a.s.) 'Öldürün onu!' buyurdu." (Muttefekun aleyh)

167- Cabir b. Abdullah (r.a.)'dan rivayetle:

"Rasûlullah (s.a.s.), Fetih Günü ihramsız olarak siyah bir sarıkla Mekke'ye girdi." (Müslim)

Mekke'nin Harem bölgesi

168- İbn-i Abbas (r.a.)'dan rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.), Fetih Yılı'nda (Mekke'nin Fethi) şöyle buyurdu: 'Bu beldeyi Allah, gökleri ve yeri yarattığı gün haram kıldı. O, kıyamet gününe kadar Allah'ın haramı olarak kalacaktır.

Benden önce hiç kimseye burada savaşmak helal kılınmamıştı. Bana da sadece gündüzün bir saati helal kılındı. O, kıyamet gününe kadar Allah'ın haramı olarak kalacaktır.

Buranın dikenleri koparılmaz, av hayvanları ürkütülmez, yerde bulunan şeyler ancak onu tanıttıktan sonra alınabilir, otları biçilmez.'

Abbas (r.a.) 'Ya Rasûlullah! Limon otu müstesna o, kuyumcular ve evler için!' dedi. Rasûlullah (s.a.s.) 'limon otu hariç' buyurdu." (Muttefekun aleyh)

169- Ebû Şurayh el-Adevi (r.a.)'dan rivayetle: "Amr b. Said'e (Mekke'ye seriyyeler gönderirken) şöyle dedi: 'Ey emir! Fetih Günü'nün ertesi günü Rasûlullah'ın (s.a.s.) yaptığı bir konuşmayı sana anlatayım. Bu konuşmayı

kulağımla duydum, kalbim ezberledi ve gözlerimde gördü.

Rasûlullah (s.a.s.) Allah'a hamd ve sena etti sonra şöyle buyurdu: 'Mekke'yi Allah haram kıldı, insanlar haram kılmadı. Allah'a ve ahiret gününe inanan bir kimseye Mekke'de kan dökmek, ağaçları koparmak helal değildir.

Eğer birisi Rasûlullah'ın (s.a.s.) burada savaşmasını delil gösterirse, ona şunu deyin: 'Allah Teala Rasulüne izin verdi, size vermedi. Bana sadece bir gündüzün bir saati izin verildi. Bugün Mekke'nin haramlığı, dünkü gibi geri döndü. Şahit olan, gaip olana haber versin!'" (Muttefekun aleyh)

170- Ebû Hureyre (r.a.)'dan rivayetle: "Allah Teala Mekke'yi Rasûlullah'a (s.a.s.) fethettiğinde, insanların önünde kalktı, Allah'a hamd ve sena etti ve sonra şöyle buyurdu:

'Allah, Mekke'yi fil ordusundan korudu ve ona Rasûlünü ve müminleri musallat kıldı. Mekke, benden önce hiç kimseye helal kılınmamıştı. Bana da sadece bir gündüzün bir saati helal kılındı. Benden sonra da hiçbir kimseye helal kılınmayacaktır.

Burada hayvanlar ürkütülmez, dikenleri koparılmaz

ve düşen nesneleri ancak duyurduktan sonra alınabilir.

Birisi burada öldürülürse, iki şeyden birisi vardır ya diyet öder ya da öldürülür.'

Abbas (r.a.) 'Ya Rasûlullah! Limon otu müstesna!' biz onu kabirlerimize ve evlerimize koyuyoruz. dedi. Rasûlullah (s.a.s.) 'limon otu hariç' buyurdu.

Yemenli bir adam olan Ebû Şah kalktı ve 'Ya Rasûlullah! Bana bunu yazın!' dedi. Rasûlullah (s.a.s.) 'Ebû Şah'a yazın!' buyurdu." (Muttefekun aleyh)

Mekke'de ihtiyaç olmaksızın Silah Taşımanın Yasaklanması

171- Cabir b. Abdullah (r.a.)'dan rivayetle: "Rasûlullah'ın (s.a.s.) 'Mekke'de sizden hiç bir kimsenin silah taşıması helal değildir!' dediğini işittim." (Müslim)

Medine'nin harem bölgesi

172- Abdullah b. Zeyd b. Asım (r.a.)'dan rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: 'İbrahim (a.s.) Mekke'yi haram kıldı ve Mekke halkı için dua etti. Ben de Medine'yi İbrahim'in Mekke'yi haram kıldığı gibi haram kıldım. Medine'nin sa' ve müdd'ü için de İbrahim'in Mekke halkı için dua ettiği gibi dua ettim.'" (Muttefekun aleyh)

Müdd: 300 gram arpay'a denk gelir.

173- Enes b. Malik (r.a.)'dan rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) 'Medine, şurdan şuraya kadar haramdır. Burada ağaç kesilmez ve Kur'an'a ve sünnete muhalefet edilen bir şey yapılmaz!' buyurdu." (Muttefekun aleyh)

174- Ebû Hureyre (r.a.)'dan rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) 'Medine'nin iki siyah taşlığının arasında olan her yer haramdır!' buyurdu." (Muttefekun aleyh)

175- Sehl b. Huneyf (r.a.)'dan rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) eliyle Medine'yi işaret ederek 'Bu güvenli bir haremdir!' buyurdu." (Müslim)

176- Sa'd b. Ebi Vakkas (r.a.)'dan rivayetle: "O, Akîk'teki sarayına giderken bir kölenin ağaç kestiğini veya ona vurduğunu gördü ve kölenin elindekini aldı. Sa'd geri döndüğünde kölenin sahipleri ona gelerek kölelerinden aldığını geri vermesini talep ettiler. Sa'd: 'Hayır! Rasûlullah'ın (s.a.s.) bana verdiği bir şeyi vermekten Allah'a sığınırım!' dedi ve vermeyi reddetti." (Müslim)

Medine'nin korusu

177- Ebû Hureyre (r.a.)'dan rivayetle: "Rasûlullah (s.a.s.) Medine'nin etrafında on iki mili koru yaptı." (Müslim)

On iki Mil: 33,18km ye denk gelir.

Medine'de Suç İşleyen veya Suçluyu Barındıran Kişiyi tehdit

178- Yezid b. Şerik et-Teymi (r.a.)'dan rivayetle: Ali (r.a.) şöyle buyurdu: "Yanımızda Allah'ın Kitabı'ndan başka okuduğumuz bir kitap yoktur. Bu sayfadan hariç. Ali (r.a.) bu sayfayı çıkardı. Orada yaralanmalar, deve dişleriyle ilgili hükümler vardı ve şu yazılıydı: 'Medine, Ayr'den Sevr'e kadar haramdır. Kim burada bir suç işler veya bir suçluyu barındırırsa, Allah'ın, meleklerin ve tüm insanların laneti onun üzerine olsun. Kıyamet günü ondan ne fidye ne de adalet kabul edilmeyecektir...'" (Muttefekun aleyh)

Fidye: farz namaz

Adalet: Nafile

Medine ehline tuzak kuran Kişinin günahı

179- Sa'd b. Ebi Vakkas (r.a.)'dan rivayetle: Rasûlullah'ın (s.a.s.) "Kim Medine ehline kötülük düşünürse - Buharî'nin rivayetinde: 'Kim Medine ehline tuzak kurarsa.' - Allah onu suda eriyen tuz gibi eritir." buyurduğunu işittim. (Muttefekun aleyh)

Kabrin ve Minberin Arasındaki Yer Cennet Bahçelerinden Bir Bahçedir

180- Ebû Hureyre (r.a.)'dan rivayetle: Rasûlullah'ın (s.a.s.) "Evim ile minberim arası cennet bahçelerinden bir bahçe ve minberim de havuzum üzerindedir." buyurduğunu işittim. (Muttefekun aleyh)

Mekke ve Medine Mescidlerinde Namazın Fazileti

181- Ebû Hureyre (r.a.)'dan rivayetle: Rasûlullah'ın (s.a.s.) "Bu mescidimde bir namaz, Mescid-i Haram hariç diğer mescitlerde kılınan bin namazdan daha faziletlidir." buyurduğunu işittim. (Muttefekun aleyh)

182- Ebû Hureyre (r.a.)'dan rivayetle: Rasûlullah'ın (s.a.s.) "Ancak üç mescide seyahat edilir: Bu mescidim, Mescid-i Haram ve Mescid-i Aksa." buyurduğunu işittim. (Muttefekun aleyh)

Kuba mescidi'nin Fazileti

183- İbn-i Ömer (r.a.)'dan rivayetle: Rasûlullah (s.a.s.) her cumartesi günü yürüyerek veya binekle Mescid-i Kuba'ya giderdi. Müslim'in bir rivayetinde: ve orada iki rekât namaz kılardı. (Muttefekun aleyh)

İçindekiler

Haccın konumu ve farz olması	1
Kadınların Haccı	3
Çocukların Haccı	3
Kadının Erkek Adına Hacc yapması	3
Ölen Kişi Adına Hac ve Adak	4
Hac ve Umrenin Fazileti	4
Hacc için hazırlık yapmak	5
Hac Aylarında Umre Yapmanın Caiz Olması	5
Nebi (s.a.s.) Kaç Hac ve Umre yapmıştır?	6
Zilhicce Ayının İlk On Gününde Yapılan İşlerin Fazileti	7
Kadının Hac ve Başka Seyahatlere mahremi ile gitmesi	7
Hac ve Başka Seyahatlere Çıkarken Söylenecek Dualar	8
Hac ve Umrenin Mikatları	10
Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) Namaz Kıldığı Yerler	12
Gecenin son vaktinde Zı'l-Huleyfe'de konaklama	13
İhramlı kimsenin giymemesi gereken Giysiler	14
İhramlı kimsenin koku sürmesi	16
Kurbanlık hayvanın işaretlenmesi ve gerdanlık asılması	17
Kurbanlık hayvanlara binmek	18
Yolda ölmek üzere olan kurbanlık hayvana ne yapılır?	18
Müşriklerin Telbiyesi	19
Rasulullah sav in telbiyede söyledileri	19
Telbiyede Sesi Yükseltmek	19
Rasûlullah'ın (s.a.s.) hacc ihramına girmesi	20
Hac telbiyesinden Önce Hamd, Tesbih ve Tekbir getirmek	21
İhrama girme Vakti	21

Başkalarının İhrama girmelerine uyarak İhrama giren kimse	22
Hac Telbiyesinde Sesi Yükseltmek	23
Hayızlı ve Nifaslı Kadınların İhrama Girişi	23
Hacda Şart Koyma	25
Tamattu, İkran ve İfrad Hacları	25
Temettu Haccının Caiz Olması	26
Tamattu Haccı yapan Ne Zaman İhrama Girer?	27
Tamattu Haccı yapan kimseye Gerekenler	27
Kîran Haccı yapan kimse Ne Zaman İhramdan Çıkar?	29
İfrad ve kîran Haccında Tek Tavaf ve Tek Sa'y Yeterlidir	29
Kurbanlık getirmeyenlerin haclarının umreye fesh edilmesi.....	30
İfrad Haccı yapan Haccdan Sonra Umre Yapar.....	31
İhramlı kişinin bilmeden elbise giymesi ve koku sürünmesi	32
İhramlı kişinin nikah yapması	33
İhramlı kimseye avlanmanın haram olması	33
İhramlı kimsenin yemesi caiz olan avlar	37
İhramlı kimsenin öldürebileceği haşeratlar	37
Eziyetten dolayı gereken fidyede seçim yapmak.....	38
İhramlı kimsenin hacamat olması	39
İhramlı kimsenin gözlerine ilaç sürmesinin caiz olması	39
İhramlı kimsenin yıkanması	39
İhramlı kimse nasıl kefenlenir	40
İhramlı kimse Mekke'ye nereden girer?	40
Mekke'ye girme sırasında gusül almak.....	41
Rasulullah'ın (sav) haccı	42
Tavaf Abdestli Yapılır	51
Çıplaklar Kabeyi tavaf edemez ve müşriklerde hacc yapamaz	51
Hacer-i Esved'i Öpmek.....	51

Buhari ve Müslim Sahihlerinden Hacc hadisleri	85
Ruknü Asayla selamlama	52
Hacda ve umrede "Ramel" yapmak	53
Ramel'in başlangıcı nasıldır?	53
Binekle Tavaf ve Sa'y yapmak	54
Safa ve Merve'de Sa'y yapma Hakkındaki Hadisler	55
İhrâm'dan çıkarken Saçı tıraş etmek ve kısaltmak	56
Terviye günü öğlen namazını nerede kılar	57
Arafat'tan Minaya giderken Telbiye ve Tekbir	58
Arefe Günü'nün Fazileti	58
Arefe günü gece vakti yola çıkma	59
Arafat'ta vakfe yapmak	59
Rasullah'ın (sav) Hareket Etme esnasında sakın olmayı emretmesi	60
Müzdelifenin gecesinde Telbiye getirmek	61
Müzdelife'de iki Namazı cem etmek	61
Müzdelife'de sabah Namazını ne zaman kılar	62
Sabah olmadan önce kadınların müzdelifeden ayrılmasına Verilen Ruhsat	62
Müzdelife'den ayrılma Zamanı	63
Telbiye ne zaman kesilir	64
Cemreleri Atma	64
Cemreleri Atma Vakti	64
Cemreleri Atma Şekli	65
Binek Üzerinde Taş Atma	65
Cemreleri yedi taş ile Atmak	66
Cemreleri unutarak veya bilmeden akşam vakti atma	66
Hacılara Su dağıtmak	66
Kurban Bayramı Günü ayrılırken Tavaf Yapmanın müstehab olması	67
Mina'nın Tamamı Kurban Kesme Yeridir	68
Develeri Bağlı iken kesmek	68

Develerin Ayakta Kesilmesi	68
Kurban Etinin, derisinin ve üzerindeki eşyaları Sadaka verilmesi	68
Sığır Kurban Kesilmesi	69
Kurbanda Ortaklık.....	69
Hacc ibadetlerinden birini diğerinin önüne geçiririse?	69
Mina gecelerinde bir sebepten dolayı Mekke'de Geceleme.....	70
Veda Tavaflı.....	70
Hayızlı Kadınların Veda Tavaflını terk etmesi	71
Hacc veya umre yapan kimse Mahsur Kalırsa	71
Mevsim Günlerinde Ticaret Yapmak	72
Üçüncü teşvik gününden sonra Ebtah ve Muhassebde konaklamak	72
Hacdan, Umreden veya gazveden Dönüşte söylenilecekler	73
Kâbe'de Namaz	75
Kabe'de namaz yeri.....	75
Hicr-i İsmail'de namaz	76
Harem bölgesine ve Mekke'ye ihramsız Girmek.....	76
Mekke'nin Harem bölgesi	77
Mekke'de ihtiyaç olmaksızın Silah Taşımanın Yasaklanması	79
Medine'nin harem bölgesi	79
Medine'nin korusu	80
Medine'de Suç İşleyen veya Suçluyu Barındıran Kişiye tehdit	81
Medine ehline tuzak kuran Kişinin günahı	81
Kabrin ve Minberin Arasındaki Yer Cennet Bahçelerinden Bir Bahçedir	82
Mekke ve Medine Mescidlerinde Namazın Fazileti	82
Kuba mescidi'nin Fazileti.....	82

أَحَادِيثُ الْحَجِّ

عَنِ الصَّحَابِ الْمَجِيدِينَ

مَجْمُوعَةٌ وَرَتَّبَتْ
د. عَبْدُ الْحَكِيمِ مُحَمَّدُ الْفَيْسَلُ
إِمَامٌ وَخَطِيبُ الْمَسْجِدِ النَّبَوِيِّ الشَّرِيفِ

مترجم إلى اللغة التركية